

Kateheza mladih na primjeru 3D formacije udruge SKAC Split

Šućur, Zlata-Katarina

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Catholic Theology / Sveučilište u Splitu, Katolički bogoslovni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:202:218649>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of The Catholic Faculty of Theology
University of Split](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
FILOZOFSKO-TEOLOŠKI STUDIJ

ZLATA-KATARINA ŠUĆUR

KATEHEZA MLADIH NA PRIMJERU 3D
FORMACIJE UDRUGE SKAC SPLIT

Split, 2023.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
FILOZOFSKO – TEOLOŠKI STUDIJ

ZLATA – KATARINA ŠUĆUR

KATEHEZA MLADIH NA PRIMJERU 3D FORMACIJE UDRUGE SKAC SPLIT

DIPLOMSKI RAD

iz Religiozne pedagogije i Katehetike

kod prof. dr. sc. Jadranke Garmaz

Split, 2023.

SADRŽAJ

SAŽETAK	4
UVOD	5
1. Kateheza mladih za odgoj i formiranje	6
<i>1.1. Kateheza kao prvi navještaj i trajna formacija</i>	9
<i>1.2. Kateheza – povlašteno mjesto u procesu evangelizacije</i>	13
<i>1.3. Katehetski temelji i metode odgoja mladih</i>	17
2. Evangelizacijski programi i sadržaji udruge SKAC Split	19
<i>2.1. SKAC Split: programi i sadržaji</i>	21
<i>2.2. Volonterstvo kao izraz evangelizacije kroz ostvarene projekte SKACA</i>	24
<i>2.3. Molitva, prijateljstvo i kateheza aktivnih članova SKAC-a</i>	27
3. 3D formacija kao oblik kateheze mladih	30
<i>3.1. Duhovno sazrijevanje mladih u formaciji</i>	32
<i>3.2. Tri glavna stupnja 3D formacije: duša, duh i društvo</i>	34
<i>3.3. Cjeloviti odgoj, briga o sebi i evangelizacija</i>	37
ZAKLJUČAK	40
LITERATURA	41
IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI	45
ABSTRACT	46

SAŽETAK

Danas se kateheza mladih rađa iz evangelizacijskog i misionarskog poslanja unutar Crkve i crkvenih zajednica. To je poseban poziv svih ljudi, i starijih i mlađih, a na osobit način onih koji su odlučili slijediti Kristov poziv i učenje Crkve. Kateheza svih ljudi započinje prvim sakramentom, koji je temelj i ulazak u sve ostale sakramente, a to je krštenje. Uz krštenje, kao i uz ostale sakramente kršćanske inicijacije, Kristovi učenici i sljedbenici dužni su se učiti o apostolatu, raznim službama koje se nalaze unutar Crkve, kao na primjer, službe akolita i lektora, službe služenja, karitativne službe te mnoge druge. Kateheza danas je prisutna u većini župa, a osobito u gradskim sredinama. Sam proces kateheze kao i služba katehete vežu se uz trajnu formaciju te predstavljaju bitnu točku u procesu evangelizacije. Katehete osnivaju se i razne evangelizacijske programe i sadržaje kojima su zaokupljeni mladi naraštaji u župama.

Ovaj rad analizira i istražuje jedan od programa koji je osnovan unutar *Studentskog katoličkog centra Split* (u nastavku: SKAC), a radi se o 3D formaciji.

Rad se sastoji od tri dijela. U prvome dijelu obrađuje se općenito kateheza mladih koja je potrebna za odgoj i formiranje. Opisat će se i uloga katehete kao i katehetski temelji i metode odgoja mladih. Za ovaj poziv i poslanje navest će se i primjeri iz Biblije. Nakon toga, u drugome dijelu detaljnije će se obraditi udruga SKAC koja aktivno djeluje u gradu Splitu već dugi niz godina. Na poseban će se način tematizirati programi, službe volontiranja, kao i aktivni članovi udruge SKAC. Rad će se završiti prikazom 3D formacije i načinom kako ta formacija, kroz razdoblje od tri godine, utječe na duhovno sazrijevanje mladih te na cjeloviti odgoj osoba koji u njoj sudjeluju.

KLJUČNE RIJEČI: evangelizacija, službe, kateheza, udruga SKAC Split, 3D formacija

UVOD

Uz pojam „čovjek“ mogu se povezani razne komponente od kojih je sastavljen ili na koje sam utječe. Neke od njih su: duh, duša, tijelo, društvo, obitelj, vjera, sazrijevanje i mnoge druge. Tako i 3D formacija ima za cilj da mlade katehete vodi na putu sazrijevanja kroz komponente duha, duše i društva. U tom procesu sazrijevanja glavnu ulogu ima osoba koja se brine za duhovni, društveni i duševni rast pojedinih osoba koje su pristupile procesu formacije.

U prvom poglavlju ovoga rada tematizira se o katehezi mladih za odgoj i formiranje te se ističu podnaslovi: kateheza kao prvi navještaj i metode odgoja mladih. Ovdje se upućuje na poziv koji nam je još Isus ostavio prije dvije tisuće godina, a vrijedi sve do danas. Prvi navještaj i kateheza nadziru se u Isusovim znakovima, ljubavi i postupcima prema drugima. Također se ovdje tematizira i o procesu evangelizacije koji nema određeno vrijeme trajanja, nego traje svaki dan, iznova i iznova. Cilj prvog poglavlja je pokazati kako procesi evangelizacije i sazrijevanja zahtijevaju dugotrajnu formaciju i rad na sebi, a glavnu ulogu imaju kateheza kao proces i kateheta kao onaj koji ima povlašteno mjesto.

U drugom poglavlju ovoga rada tematizira se o evangelizacijskim programima i sadržajima udruge SKAC Split te se ističu podnaslovi: programi i sadržaji SKAC-a, njihovi volonteri te zajedništvo njihovih aktivnih članova. Ovdje će se prikazati cjelokupan rad ove udruge od njihova osnutka 2011. godine do danas. Na poseban način prikazat ćemo kako ova udruga okuplja svoje članove na molitvu, kako ih uči prijateljstvu i ljubavi te kako ih, a što je i krajnji cilj, uči razvijanju njihovih kvaliteta i talenata.

U trećem poglavlju ovoga rada tematizira se o 3D formaciji kao obliku kateheze mladih te se ističu podnaslovi: duhovno sazrijevanje mladih unutar formacije, tri glavna stupnja 3D formacije te njihovni cjeloviti odgoj. Cilj ovog poglavlja je pokazati kako se kroz trogodišnju formaciju oblikuje mlade katehete koji su pozvani i poslani služiti drugima.

1. Kateheza mladih za odgoj i formiranje

Riječ „kateheza“ danas se često čuje i koristi, pogotovo u razvijenim kršćanskim krugovima, sredinama i župama koje imaju zadatak okupiti i formirati mlade ljude. Žele ih naučiti služenju, pomaganju, poslanju i brizi jednih za druge. Uz to, žele ih naučiti kako formirati i izgraditi sebe, svoj duhovni i vjerski život. Sve ovo ima svoj temelj u Isusovim riječima: „Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas tako i vi ljubite jedni druge. Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge“ (Iv 13, 34-35). Ova zapovijed ljubavi upućuje na poslanje, a poslanje je usko vezano za odgoj i formiranje mladih.

Papa Franjo opisuje poslanje kao duhovno zadovoljstvo. „Da bismo bili istinski blagovjesnici, trebamo također razviti duhovni osjećaj kako bismo ostali blizu života naroda i otkrili ono što postaje izvor veće radosti. Poslanje je istodobno velika ljubav prema Isusu i velika ljubav prema njegovu narodu. Kada stojimo pred Isusom raspetim, prepoznamo svu njegovu ljubav koja nam daje dostojanstvo i podupire nas, međutim istodobno – ako nismo slijepi – počinjemo opažati da se taj Isusov pogled, pun ljubavi i žara, širi kako bi obuhvatio čitav njegov narod. Tako otkrivamo kako se on želi poslužiti nama da dođe sve bliže svome ljubljenom narodu. Stavlja nas usred naroda i poziva nas narodu; bez te pripadnosti nije moguće shvatiti naš najdublji identitet“¹. Napisani tekst nam daje primjer kako u našem životu trebamo raditi te na taj način izgrađivati smisao našega života. „Potaknuti tim primjerom, želimo se potpuno uključiti u društvo, dijeleći život sa svima, slušajući njihove brige, pomažući im materijalno i duhovno u njihovim potrebama, radujući se s onima koji su u radosti, plačući s onima koji plaču i zauzimajući se, rame uz rame s drugima, u izgrađivanju novog svijeta. Ali ne činimo to kao obvezu, kao teret koji nas iscrpljuje, već kao osobni izbor koji nas ispunja radošću i daje smisao našem životu“².

Kroz povijest se često zanemarivala uloga vjernika laika, njihova služba i poslanje tako da su njihov odgoj i formiranje ostali u sjeni. No, okolnosti se mijenjaju i Drugi vatikanski koncil donosi znatne promjene. „Naše, pak, vrijeme ne zahtijeva manju revnost laika; štoviše,

¹ Papa Franjo, *Evangelii gaudium – Radost evanđelja. Apostolska pobudnica biskupima, prezbiterima i đakonima, posvećenim osobama i svim vjernicima laicima o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu* (24. studenoga 2013.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2014., br. 268 (dalje: EG).

² Papa Franjo, *Evangelii gaudium – Radost evanđelja*, br. 269.

današnje prilike iziskuju da njihov apostolat bude jači i širi³. Danas, vjernici laici, a kroz formaciju i katehete, poprimaju jedan drugačiji oblik duhovnog načina života. „Ovaj duhovni način laičkoga života treba poprimiti posebne crte u ženidbenom i obiteljskom staležu, u celibatu ili udovištvu, te zbog bolesti i u skladu s profesionalnom i društvenom djelatnosti. Neka, dakle, laici ne prestanu uporno njegovati svojstva i talente koji odgovaraju tim prilikama i kojima su obdaredni te se služiti vlastitim darovima koje su primili od Duha Svetoga. Osim toga, laici koji su, slijedeći svoj poziv, pristupili nekoj od udruga ili ustanova što ih je odobrila Crkva, neka se jednako tako trude vjerno prihvatiti obilježje duhovnoga života koje je svojstveno dotičnoj ustanovi ili udruzi. Neka visoko cijene stručnu spremu, osjećaj za obitelj i društvo te one vrline koje pripadaju društvenom ophođenju, to jest: poštenje, duh pravednosti, iskrenost, čovječnost, jakost duha, bez kojih nema ni pravoga kršćanskog života“⁴.

U vremenu raznih sredstava društvenih priopćavanja, treba uzimati u obzir složene društvene okolnosti s kojima se mladi suočavaju. U formiranju mladih kateheta treba paziti na poteškoće i izazove koji se pojavljuju te utječu na njihovu duševnu i tjelesnu izgradnju kao i na cjelovit odgoj. „Suvremeno društvo nalazi se u trajnim i ubrzanim promjenama koje ostavljaju velike posljedice na sve društvene sastavnice“⁵. Postavlja se pitanje jesu li te promjene dobre? „Te promjene nisu uvijek dobre ni povoljne, kako za pojedinca tako i za određene skupine u društvu, a posebno za obitelj“⁶. Danas se često kateheza kao i odgoj i formiranje svelo na sve češće korištenje sredstava društvenog priopćavanja. „Internet i društvene mreže stvorili su nov način komuniciranja i povezivanja i predstavljaju trg na kojem mladi provode mnogo vremena i lako se jedni s drugima susreću, premda svi nemaju tome jednak pristup, osobito u nekim dijelovima svijeta. Oni, ipak, predstavljaju izvanrednu priliku za dijalog, susret i razmjenu među osobama, kao i pristup informacijama i znanju. U mnogim zemljama internet (*web*) i društvene mreže (*social network*) već sada predstavljaju čvrsto nezaobilazno mjesto za dopiranje do mladih i uključivanje mladih pa i u pastoralne inicijative i aktivnosti“⁷. Papa Franjo ističe i pozitivne i negativne strane medija, ali daje posebnu napomenu za mlade ljude koji žele slijediti Kristov put. „Ovaj tamni oblak također je izazov za mlade ljude koji ljube Isusa Krista i njegovu Crkvu, jer mogu umnogome

³ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dekret o apostolatu laika. *Apostolicam actuositatem* (18. studenoga 1965.), u: Drugi vatikanski koncil, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008., br. 1.

⁴ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dekret o apostolatu laika. *Apostolicam actuositatem*, br. 4.

⁵ Mladen Parlov, Neke značajke obiteljske duhovnosti, u: *Služba Božja*, 54 (2014.) 3/4, 293-306., ovdje 293.

⁶ Mladen Parlov, Neke značajke obiteljske duhovnosti, 293.

⁷ Papa Franjo, *Christus vivit – Krist živi. Posinodska apostolska pobudnica svetoga oca Franje mladima i cijelome Božjem narodu* (25. ožujka 2019.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2019., br. 87.

pridonijeti iscjeljenju te rane ako iskoriste svoju veliku sposobnost stvaranja nečega novog, sposobnost traženja i zahtijevanja dosljednosti i svjedočenja, sposobnost vraćanja svojim snovima i sposobnost poticanja novih ideja⁸.

Jedan od čimbenika koji danas izrazito utječe na katehezu mladih, kao i na formiranje i odgoj je društvena preobrazba. Društvena preobrazba izravno utječe na život mladeži, na njihovu svijest i savjest i na smisao njihova opstanka. Prisiljeni su prolaziti kroz odgojno bespuće društvene razjedinjenosti, što otežava i slabi njihovu izgradnju i u njima stvara životnu nesigurnost i ćudorednu raslojenost, gdje se osobito kao mjerilo izdvaja obrazac potrošnje i nemogućnost razmišljanja. Takva osobnost, koja je iznutra izranjena i podijeljena, postaje neotporna na izazove što im suzuje obzorja stvaranja i naum vedre i zdrave budućnosti, a htjeli ili ne htjeli, u takvoj stvarnosti prisiljeni su izgrađivati svoj život i društvo. Zbog društvene meteži, koja im ne jamči životnu sigurnost, mladi postaju skeptični prema vlastitoj budućnosti⁹. Današnji odgoj mladih u bitnome se razlikuje od prijašnjih generacija. Uočava se da suvremena mladež ima svoj *stil* života, koji je u mnogomu različiti od prijašnjih generacija. Prije svega, u društvenomu kontekstu, mladi su stalno *always on* – u kontaktu s poznatima i nepoznatima, čemu poglavito pridonosi instagram, whatsapp, twitter, facebook. Veoma su transparentni, tj. slobodno iznose svoje stavove i mišljenja, o sebi govore na forumima i blogovima, u javnim raspravama i mjestima, a često je u središtu njihovo osobno ja. Unatoč tome, mladež u kojoj je zaživio tračak nade i vrjednota, koje baštine iz obitelji i Crkve, uspijevaju se izvući iz okova relativizma¹⁰.

Optimizam se vidi u riječima Svetog Oca koji kaže: „kod nekih mladih prepoznajemo želju za Bogom, premda ona još uvijek ne sadrži jasne obrise Boga objave. Kod drugih, pak, možemo nazrijeti san o bratstvu, što nije mala stvar. Kod mnogih opet postoji stvarna želja da razvijaju sposobnosti kojima su obdareni kako bi ponudili nešto našem svijetu. Kod nekih vidimo posebni umjetnički senzibilitet ili čežnju za skladom s prirodom. U drugima, možda, postoji velika potreba za komunikacijom. U mnogim od njih naći ćemo duboku želju za drugačijim životom. U svemu tome možemo pronaći prave polazne točke, unutarnje snage koje s otvorenosću čekaju riječ poticaja, mudrosti i ohrabrenja¹¹.

⁸ Papa Franjo, *Christus vivit- Krist živi*, br.100.

⁹ Usp., Alojzije Čondić, *Posebna pastoralna teologija*, skripta *ad usum privatum*, 2023., 385.

¹⁰Usp., *Isto*, 386.

¹¹ Papa Franjo, *Christus vivit – Krist živi*, br. 84.

1.1. Kateheza kao prvi navještaj i trajna formacija

U procesima odgoja i formacije kateheza zauzima prvo mjesto. „Kateheza je bitan dio šireg procesa obnove koji je Crkva pozvana ostvariti kako bi bila vjerna zapovijedi Isusa Krista da uvijek i posvuda naviješta njegovo Evandjelje (usp. Mt 28, 19). Kateheza prema svojoj prirodi sudjeluje u nastojanju evangelizacije, kako bi vjera bila poduprta stalnim sazrijevanjem i izrazila se načinom života koji mora karakterizirati samo biće Kristova učenika. Zbog toga je kateheza povezana s liturgijom i milosrđem u očitovanju suštinskog jedinstva novog života koji izvire iz krštenja“¹². Papa Franjo donosi dvije vrste kateheza: kerigmatska i mistagoška. „Otkrili smo da i u katehezi temeljnu ulogu ima prvi navještaj ili *kerygma*, koja mora zauzimati središnje prvo mjesto u evangelizacijskom djelovanju i u svakom nastojanju oko crkvene obnove. Ta je *kerygma* trinitarna. To je ogranj Duha koji se daje u obliku jezika i daje nam vjerovati u Isusa Krista, koji nam svojom smrću i uskrsnućem objavljuje i priopćava Očevo beskrajno milosrđe. kada kažemo da je taj navještaj „prvi“, to ne znači da postoji samo na početku, a kasnije se zaboravlja ili zamjenjuje ostalim sadržajima koji ga nadilaze. Prvi je u smislu vrsnosti, zato jer je to glavni navještaj koji moramo uvijek iznova slušati na različite načine i koji se mora uvijek iznova naviještati u katehezi u jednom ili drugom obliku, u svim njezinim etapama i momentima“¹³. Ovo su obilježja kerigmatske kateheze.

„Druga značajka kateheze, koja se razvila posljednjih desetljeća, jest *mistagoška* inicijacija, koja je u biti povezana s dvije stvari: s progresivnim iskustvom formacije, u koje je uključena čitava zajednica, i s ponovnim prepoznavanjem vrijednosti liturgijskih znakova kršćanske inicijacije. Katehetski je susret navještaj Božje riječi i ona je uvijek u središtu, ali uvijek zahtjeva prikladno ozračje i privlačno predstavljanje, korištenje rječitih simbola, uključenost u širi proces rasta i integraciju svih dimenzija osobe u zajedničkom hodu slušanja i odgovora. Naviještati Krista znači pokazati da vjerovati u Njega i slijediti ga nije samo nešto ispravno i istinito, nego i lijepo, nešto što može ispuniti život novim sjajem i dubokom radošću, također usred kušnji i nevolja“¹⁴.

U katehezi kao teološkoj obnovi također se događaju promjene, pogotovo nakon završetka Drugog vatikanskog koncila. „Teološka obnova tijekom prve polovice prošlog

¹² Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis* (23. ožujka 2020.), Vatican, 2020., br. 1.

¹³ Papa Franjo, *Evangelii gaudium – Radost evanđelja*, br. 164.

¹⁴ *Isto.*, br. 166.

stoljeća pokazala je potrebu za misionarskim razumijevanjem kateheze. Drugi vatikanski koncil i kasniji magisterinm preuzeli su i primili bitnu vezu između evangelizacije i kateheze, prilagođavajući je svaki put prevladavajućim povijesnim uvjetima. To zahtijeva predanost i odgovornost da se identificiraju novi jezici kojima će se komunicirati vjera. Budući da je došlo do promjena u oblicima prenošenja vjere, Crkva se zalaže da odgonetne neke od znakova vremena koje joj Gospodin pokazuje put kojim treba ići¹⁵.

Kerygma ima svoja obilježja koja su čvrsta i postojana. „Ništa nije postojanije, dublje, sigurnije, čvršće i mudrije od toga prvog navještaja, *kerygme*. Čitava kršćanska izgradnja je prije sve dublje poniranje u tu *kerygmu* koja poprima sve konkretniji i jasniji obris, te neprestano prosvjetljuje katehetski rad i time nam omogućuje prikladnije shvatiti značenje svakog pitanja koje se obrađuje u katehezi. To je navještaj koji odgovara na čežnju za beskonačnim koja prebiva u svakome ljudskom srcu¹⁶.

Nadalje, premda mnogi poistovjećuju *kerigmu* i *evangelizaciju*, ipak nisu istoznačnice. Kerigma je izvorno biblijski izraz, a evangelizacija je noviji izričaj. Ne smiju se poistovjećivati prvi navještaj i prva evangelizacija. „Riječ evangelizacija znači širenje propovijedanje Evandolja, propovijedanje kršćanskoga nauka i njegovo prihvaćanje¹⁷. Potvrdu ovoga nalazimo i u Svetom pismu: „Doista, predadoh vam ponajprije što i primih: Krist umrije za grijeha naše po Pismima; bi pokopan i uskrišen treći dan po Pismima“ (1Kor 15, 3-5). No, ni *prvi navještaj* i *kerigma*, premda se bitno prožimaju, ipak se ne poistovjećuju. „Prvi navještaj je izričaj novijeg datuma koji je bitno povezan s kerigmom. Ukorijenjen je u apostolskom propovijedanju nakon Isusova uskrsnuća od mrtvih, a kasnije je na različite načine kodificiran u svim novozavjetnim knjigama. Prvim kršćanima bi bez kerigme ili prvog navještaja nedostajao temelj izgradnje vjere, ključ za njezino shvaćanje, tj. odgovor na pitanje zašto vjerovati¹⁸. Bitna stvar koja se odnosi na prvi navještaj je da on „prvo predstavlja Isusov zemaljski život s njegovim poslanjem Kraljevstva, koje se sve više prihvaća kao slučaj koji s njime uskrsava i s njime se nastavlja¹⁹.

Kateheza je neizostavni dio kako Crkve tako i formacije ljudi. Zadatak kateheze bio bi da se „trudi da u vjernicima pobudi i podupre vjeru u neusporedivu veličinu dara koji je uskrsli

¹⁵ Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis* (23. ožujka 2020.), Vatican, 2020., br. 5.

¹⁶ Papa Franjo, *Evangelii gaudium – Radost evanđelja*, br. 165.

¹⁷ Enciklopedija.hr, „Evangelizacija“, na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=18687> (29. srpnja 2023).

¹⁸ Cesare Bissoli, Prvi navještaj u prvoj kršćanskoj zajednici, u: *Kateheza*, 31 (2009.) 2, 112 – 123, ovdje 119.

¹⁹ *Isto*, 120.

Krist dao svojoj Crkvi: poslanje i vlast da, po službi apostola i njihovih nasljednika, doista otpušta grijeh“ (KKC 983). Njezina uloga bila bi da se oblikuje da bude trajan poticaj za što vjerodostojniji život s Bogom i ljudima²⁰. Sama kateheza promiče misionarski žar Crkve: „Budući da je sva Crkva po svojoj naravi misionarska, i budući da djelo navještanja evanđelja treba da se smatra osnovnom dužnošću Božjega naroda, neka svi vjernici, svjesni svoje odgovornosti, preuzmu svoj udio u misijskom djelu“ (kann. 781.). Isto tako, „briga za katehizaciju, pod vodstvom zakonite crkvene vlasti, tiče se svih članova Crkve, svakoga prema njegovu dijelu“ (kann. 774.*1). Za pastoral papa Franjo naglašava da „nije opsjednut nepovezanim prenošenjem mnoštva učenja koje se pokušava uporno nametati. Kada se prihvati neki pastoralni cilj i način pastoralnog djelovanja, koji stvarno dopire do svih bez iznimaka ili isključivanja, navještaj se usredotočuje na ono bitno, na ono što je ljepše, veće, privlačnije i istodobno nužnije. Poruka koju prenosimo pojednostavljuje se, ne gubeći zbog toga na svojoj dubini i istinitosti, i tako postaje snažnija i uvjerljivija“²¹.

U novom Direktoriju za katehezu, po prvi put objavljenom 2020. godine na poseban se način ističe sam identitet kateheze. „Kateheza je crkveni čin koji proizlazi iz Gospodinova misionarskog mandata (usp. Mt 28, 19-20) i ima za cilj, kako mu samo ime govori, da navještaj njegove muke, smrti i uskrsnuća neprestano odzvanja u srcu svake osobe, tako da njegov se život može promijeniti. Dinamična i složena stvarnost u službi Riječi Božje, ona je pratnja, odgoj i obrazovanje u vjeri i za vjeru, uvod u slavljenje Otajstava, rasvjetljavanje i tumačenje ljudskog života i povijesti. Skladnom integracijom ovih karakteristika kateheza izražava bogatstvo svoje biti i nudi svoj specifičan doprinos pastoralnom poslanju Crkve“²². Kateheza kao crkveni čin usmjerena je svim osobama, a pogotovo onima koji trebaju sazrijevati u vjeri. „Kateheza, povlaštena faza u procesu evangelizacije, općenito je usmjerena prema osobama koje su već primile prvi navještaj, unutar kojih promiče procese inicijacije, rasta i sazrijevanja u vjeri“²³. Također, kateheza treba biti i prilagođena osobama koje rastu u vjeri. „Od posebnog je značenja imati na umu da se kateheza ne može usredotočiti samo na učenje skupa istina i formula, zanemarujući postupno odgajanje stavova vjere“²⁴.

²⁰ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 30.

²¹ Papa Franjo, *Evangelii gaudium*, br. 35.

²² Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis* (23. ožujka 2020.), Vatican, 2020., br. 55.

²³ *Isto*, br. 56.

²⁴ Usp. Hrvatska Biskupska konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*, br. 38.

Alessandro Maggiolini opisuje katehezu na sljedeći način: „Kateheza je crkvena zadaća koja ima sustavnu i kritičku svrhu. Crkvena zadaća označuje službu koja proizlazi iz Crkve i koju moramo razvijati u Crkvi. U Crkvu susrećeš Gospodina Isusa, a kršćanska je zajednica područje u kojem poznavanje Njega može postati posebice stvarno. Ne želimo učiti svoju pojedinačnu vjeru, nego vjeru Crkve. Kršćanska formacija se proživljava s drugima, u skladu i u ovisnosti o svetom Učiteljstvu“²⁵. Osim definicije kateheze, Alessandro ističe i objašnjava što to znači sudjelovati u katehezi. „Sudjelovati u katehezi ne znači samo naučiti nove pojmove koje valja smatrati istinitima, a koji će ostati u svojoj apstraktnosti. Kateheza znači više, znači ići s onu stranu pojmova i dohvatiti konkretan život Krista umrloga i uskrsnuloga, koji živi i djeluje među nama. Gospodin Isus je nazočan u svojoj riječi kad se naviješta Sveto Pismo, nazočan je u sakramentima i, nadalje, u euharistiji. Kateheza je priprava i razvoj toga zajedništva s Kristom i zajedništva među nama. Crkva nam u svojoj predaji i u svojim službenicima postaje majka i učiteljica“²⁶. Za sve napisano on pronalazi uporište u Bibliji i temeljima prvih kršćana: „Bijahu postojani u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama“ (Dj 2, 42).

Alessandro opisuje i katehetski rad koji je i *kritičan*: „to jest zauzet sabiranjem značenja i razloga onoga u što vjerujemo. Ne podržava nas prolazni osjećaj ili samo naša volja i naša želja za vjerom. Ni nezamjenjiv primjer drugih nije dovoljan da kao odrasli hodamo u vjeri. Nužno je imati razloge, poticaje da bismo vjerovali, razloge i poticaje koje život stavlja na kušnju, pročišćava i osnažuje“²⁷.

Kateheza, prvi navještaj, kerigma te trajna formacija usmjereni su svim vjernicima. To je njihov „poziv na svetost“. „Poziv na svetost bitna je i neodvojiva sastavnica krsnog života i konstitutivni element jednakosti dostojanstva svih vjernika, nutarnje povezan s poslanjem. Može se čak reći da je svetost temeljna pretpostavka i nenadomjestiv preduvjet da se ispuni spasenjsko poslanje u Crkvi, pa za vjernika laika poziv na svetost podrazumijeva da se život po Duhu naročito izražava u njihovu ulaženju u vremenite stvarnosti i u njihovu sudjelovanju u zemaljskim poslovima. Vjernik nema dva poziva: svjetovni i crkveni, već samo jedan, njegov poziv u svijet istovremeno je poziv na svetost, i obrnuto: snagom svog krsnog posvećenja vjernik prihvaća svijet kao svoj poziv, poslanje i posvetilište“²⁸.

²⁵ Alessandro Maggiolini, *Temelji kršćanskoga života za mlade*, Verbum, Split, 2001., 67.

²⁶ Alessandro Maggiolini, *Temelji kršćanskoga života za mlade*, 68.

²⁷ *Isto*, 69.

²⁸ Stella Tamhina, *Laik – svetost u svijetu?*, u: *Zbor hrvatskih vjernika laika*, Zagreb, 1992., 97.

1.2. Kateheza - povlašteno mjesto u procesu evangelizacije

„Sve što Crkva jest, sve što Crkva čini, nalazi svoj konačni temelj u tome što je Bog, u svojoj dobroti i mudrosti, htio otkriti otajstvo svoje volje priopćujući se ljudima“²⁹. Temelj ove rečenice nalazi se u Poslanici Efežanima: „Tako: u njemu nas sebi izabra prije postanka svijeta da budemo sveti i bez mane pred njim; u ljubavi nas predodredi za posinstvo, za sebe, po Isusu Kristu, dobrohotnošću svoje volje, na hvalu Slave svoje milosti“ (Ef 1, 4-6). Na ovim rečenicama se vidi uvod u ono što danas zovemo evangelizacija, a preko evangelizacije dolazimo do osoba koje su njezin temelj, a to su katehete.

„Crkva, univerzalni sakrament spasenja, poslušna poticajima Duha Svetoga, sluša Objavu, prenosi je i podržava odgovor vjere, u svom poučavanju, životu i bogoslužju uvijekovječuje i predaje svim naraštajima sve što ona sama jest, sve što vjeruje (DV 8). Iz tog razloga, mandat evangelizacije svih ljudi čini njezino bitno poslanje. Evangelizacija je zapravo milost i poziv svojstven Crkvi, njezin najdublji identitet. Ona postoji da bi evangelizirala. Ipak, u ovom svom poslanju ona počinje tako što je i sama evangelizirana. Ona je zajednica vjernika, zajednica nade proživljena i komunicirana, zajednica bratske ljubavi i treba neprestano slušati ono što mora vjerovati, svoje razloge nade, novu zapovijed ljubavi... ona je stalna potreba da bude evangelizirana, ako želi zadržati svoju svježinu, snagu i snagu kako bi naviještala Evanđelje“³⁰.

Nadalje, papa Franjo piše: „Evangelizacija je zadaća Crkve. No činitelj evangelizacije mnogo je više od jedne dobro ustrojene i hijerarhijske institucije jer je to, prije svega, narod na putu prema Bogu. Riječ je zasigurno o otajstvu koje ima svoje korijene u Presvetom Trojstvu, ali koje ima svoj konkretan povijesni izraz u hodočasničkom narodu, pronositelju radosne vijesti evanđelja, a koji uvijek nadilazi svaki, iako nužan, institucionalni izraz“³¹. Osim što je evangelizacija zadaća Crkve, ona je prvotno i poslanje Crkve i Kristovih službenika. „Poslanje Crkve tiče se spasenja ljudi koje se treba postići vjerom u Krista i njegovom milošću. Stoga se apostolat Crkve i svih njezinih članova usmjeruje u prvom redu na to da se Kristova poruka riječima i djelima otkrije svijetu i da mu se priopći njegova milost. To

²⁹ Pontifical council for promoting new evangelization, Directory for Catechesis (23. ožujka 2020.), Vatican, 2020., br. 11.

³⁰ Isto, br. 28.

³¹ Papa Franjo, *Evangeliij Gaudium – Radost evanđelja*, br. 111.

poglavito biva po službi riječi i sakramenata, što je na poseban način povjereno kleru, ali čemu i laici trebaju ispuniti svoju vrlo važnu ulogu, da naime budu suradnici istine“³².

Evangelizacija je kako se ističe za vjernike trajan proces. „Prije svega valja pripomenuti da za katolike evangelizacija označuje jedan obraćenički proces koji ide od početnog naviještanja, potom postupno prema sve dubljem ulaženju u misterij Božje ljubavi i kraljevstva Božjega. Evangelizacijski proces, kome je začetnik sam Duh Sveti jest zapravo Božji poziv da se Radosna vijest naviješta kako riječju, tako i djelom³³. Uz ovo se vežu i glavne sastavnice Crkve u procesu evangelizacije. „Evangelizacija je crkveni proces, nadahnut i podržan Duhom Svetim, kojim se Evanđelje naviješta i širi po cijelom svijetu. U procesu evangelizacije Crkva: vođena milosrdem, prožima i preobražava cijeli vremenski poredak, ugrađujući kulture i nudeći doprinos Evanđelja kako bi se mogli obnoviti iznutra; približava se cijelom čovječanstvu stavovima solidarnosti, zajedništva i dijaloga, svjedočeći na taj način novost kršćanskog života, kako bi se oni koji ih susreću mogli potaknuti da se zapitaju o smislu života i razlozima njihova bratstva i nade; izričito objavljuje Evanđelje kroz prvi navještaj, odajući poziv na obraćenje“³⁴.

Da bi se proces evangelizacije mogao ostvariti i provoditi u životu ljudi kroz djela ljubavi, središnje mjesto zauzimaju katehete. Kateheta je „onaj koji je pozvan da naučava Krista. Mora dakle tražiti nadasve onaj dobitak koji je najizvršnije spoznanje Isusa Krista, treba prihvatiti da izgubi sve da stekne Krista i nađe se u njemu i da upozna njega, snagu njegova uskrsnuća, zajedništvo u njegovim patnjama, ne bi li kako, suobličen smrti njegovoj, pristupio k uskrsnuću od mrtvih“ (KKC 428). Službu katehete imaju: rimski prvosvećenik, biskupi, svećenici – župnici, đakoni, posvećene osobe, katehete laici i obitelj kao „kućna crkva“.

„Rimskom prvosvećeniku u obavljanju njegove službe pomažu biskupi koji mu mogu pružiti suradnju na različite načine, a jedan je od tih načina biskupska sinoda. Osim toga, na pomoć su mu oci kardinali, kao i druge osobe i različite ustanove osnovane prema potrebama vremena; sve te osobe i ustanove vrše povjerenu im službu u njegovo ime i njegovom vlašću na dobrobit svih Crkava, prema odredbama određenima u pravu“ (kann. 334). Nadalje, „u prvome redu zbog zadaće koja im pripada po službi, župnik i ostali prezbiteri, u zajedništvu s

³² DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dekret o apostolatu laika. *Apostolicam actuositatem*, br. 6.

³³ Anton Bozanić, Evangelizacija i sadašnja nova evangelizacija, u: *Obnov. život* 53 (1998.) 2, 141.-150., ovdje 143.

³⁴ Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis* (23. ožujka 2020.), Vatican, 2020., br. 11.

biskupom, čine temeljnu referentnu točku za župnu zajednicu. Župnik i prezbitarij, njegujući zajednički život i svećeničko bratstvo, slave sakramente za zajednicu i sa zajednicom te su pozvani organizirati život župe tako da ona bude djelotvorni znak zajedništva³⁵. To se zajedništvo vidi u svetom ređenju, poslanju i bratstvu. „Snagom zajedničkoga svetoga ređenja i poslanja svi su prezbitari međusobno povezani prisnim bratstvom, koje se dragovoljno i rado treba očitovati u uzajamnoj pomoći, kako u duhovnoj tako i materijalnoj, kako pastoralnoj tako i osobnoj, te u sastancima i zajedništvu života, rada i ljubavi³⁶.

Kateheta je osoba koja preko sakramenata i upućenosti u vjerski život, poziv i poslanje svjedoči o stvarnosti Crkve. „Kateheta je kršćanin koji od Boga prima poseban poziv koji ga, kada je prihvaćen u vjeri, osnažuje za službu prenošenja vjere i za zadaću iniciranja drugih u kršćanski život. neposredni razlozi zašto je kateheta pozvan služiti Božju riječ uvelike su različiti, ali sve su to sredstva kojima Bog preko Crkve poziva ljude u svoju službu. Ovim pozivom kateheta postaje sudionikom Isusova poslanja uvođenja učenika u svoj sinovski odnos s Ocem. Međutim istinski protagonist svih autentičnih kateheza jest Duh Sveti, koji shvaćanjem dubokog jedinstva s Isusom Kristom, koje njeguje svaki kateheta daje djelotvornost ljudskim naporima u katehetskoj djelatnosti³⁷.

Kako je već spomenuto, biskupi i svećenici imaju glavnu ulogu katehista. „Biskup je prvi propovjednik Evanđelja po svojim riječima i po svjedočenju svoga života, te kao onaj koji je primarno odgovoran za katehezu u biskupiji, ima glavnu funkciju, zajedno s propovijedanjem, promicanje kateheze i pružanje različitih oblika kateheze potrebnih vjernicima prema načelima i normama koje je izdala Apostolska Stolica³⁸. A uz njega, „svećenik je prvi biskupov suradnik i po svom mandatu, u svojstvu odgojitelja u vjeri ima odgovornost oživotvoriti, koordinirati i usmjeravati katehetsku djelatnost povjerene zajednice njemu. Župnik je prvi kateheta u župnoj zajednici³⁹. Biskupima i svećenicima za uspostavu kateheze stoje na raspolaganju i đakoni. „Oni su suradnici biskupa i prezbitara u jedinstvenom evangelizacijskom poslanju s točno određenom zadaćom, na temelju primljenog sakramenta, da služe Božjem narodu u *đakonstvu bogoslužja*, riječi i

³⁵ Kongregacija za kler, *Pastoralno obraćenje župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2021., br. 62.

³⁶ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Dogmatska konstitucija o Crkvi, Lumen gentium*, br. 28.

³⁷ Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis* (23. ožujka 2020.), Vatican, 2020., br. 112.

³⁸ *Isto*, br. 114.

³⁹ *Isto*, 115.

djelotvornosti⁴⁰. „Uloga đakona u katezezi posebno je vrijedna u određenim područjima, posebice u životu ljubavi i obitelji⁴¹.

Uz osobe koje imaju sakrament svetoga reda ne smije se zanemariti uloga obitelji te vjernika laika kao kateheta koji svojim životom svjedoče vjeru. „Obitelj je za svakoga od nas matica i kalup onoga što jesmo. Svatko živi u obiteljskoj klimi gdje se, u dobru i zlu, rodio i odrastao⁴². „Ako je kršćanska obitelj Crkva u malom, domaća Crkva, tada je crkvenost jedna od bitnih značajki njezine duhovnosti. Kada se radi o sredstvima obiteljske duhovnosti, naravno da se na obitelj odnosi sve ono što se tiče općenito kršćanske duhovnosti: osobna i zajednička molitva, čitanje i slušanje Božje riječi, slavljenje svete mise, redovito slavljenje sakramenata pomirenja i pokore, duhovnost solidarnosti⁴³. Zadaća roditelja kao kateheta je ponajprije u sudjelovanju u Božjem stvaralačkom djelovanju. „Za kršćanske roditelje poslanje odgoja, poslanje koje je ukorijenjeno, kao što smo rekli, u njihovom sudjelovanju u Božjem stvaralačkom djelovanju, ima novog specifičnog sina u sakramentu ženidbe, koji ih posvećuje za strogo kršćanski odgoj njihove djece⁴⁴. „Odgoj djece bi trebalo usmjeriti pouci o tome što je ispravno – dobro i istinito, što je lijepo i pozitivno. Bogu se odgojem usmjeravaju djeca samo ako odgoj ima za cilj poučiti ih o poštenu i čestitu životu preko istinskog dobra, preko života koji izgrađuje čovjeka, preko njegova optimizma, preko osjećaja za lijepo⁴⁵. „Roditelji vjernici svojim svakodnevnim životnim primjerom imaju najučinkovitiju sposobnost prenijeti ljepotu kršćanske vjere svojoj djeci. Crkva je pozvana surađivati s roditeljima kroz prikladne pastoralne inicijative, pomažući im u ispunjavanju njihova odgojnog poslanja da postanu prije svega prvi kateheti svoje djece⁴⁶.

Nadalje, vjernici laici ističu se kao katehete koji svojim životom svjedoče Evanđelje drugim ljudima. „Poziv katehetske službe proizlazi iz sakramenta krštenja i osnažuje se krizom, oba sakramenta po kojima laik sudjeluje u svećeničkoj, proročkoj i kraljevskoj službi Kristovoj⁴⁷. Njihova evangelizacija provodi se u običnom okruženju svijeta te po tome ima posebnu snagu (Usp. LG 35). „Mladi izlaze na ulice. To su mladi koji žele biti protagonisti

⁴⁰ Kongregacija za kler, *Pastoralno obraćenje župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve*, br. 79.

⁴¹ Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis* (23. ožujka 2020.), Vatican, 2020., br. 118.

⁴² Alessandro Maggiolini, *Temelji kršćanskog života za mlade*, 25.

⁴³ Mladen Parlov, *Neke značajke obiteljske duhovnosti*, 303.

⁴⁴ Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis* (23. ožujka 2020.), Vatican, 2020., br. 124.

⁴⁵ Zvonimir Mijić, *Temelji katoličkog odgoja djece*, Centar za kulturu Omiš, 2021., 26.

⁴⁶ Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis* (23. ožujka 2020.), Vatican, 2020., br. 124.

⁴⁷ *Isto*, br. 122.

promjene. Vi ste ti koji imaju budućnost u svojim rukama! Preko vas budućnost ulazi u svijet. Ali prije svega, na ovaj ili onaj način, borite se za opće dobro, stavite se u službu siromašnih, budite predvodnici revolucije ljubavi i služenja, sposobni suprostaviti se patologijama konzumerističkog i plitkog individualizma⁴⁸. Ne postoje granice jer Isus laike i mlade katehete šalje svima. Evanđelje nema granice⁴⁹.

1.3. Katehetski temelji i metode odgoja mladih

Sama je formacija kateheta proces u kojem su potrebni vjera i pastoralno iskustvo. To su dva temelja za formaciju. „U formaciji kateheta treba imati na umu nekoliko kriterija koji služe kao nadahnuće za programe formacije. Budući da se katehete moraju formirati za evangelizaciju u sadašnjem svijetu, bit će potrebno koristiti mudrost u usklađivanju pažnje koja pripada osobama i istinama vjere, osobnom rastu i dimenziji zajednice, brizi za duhovnu dinamiku i predanosti trudu za opće dobro⁵⁰. „U dimenziji bića kateheta se oblikuje da postane svjedok i čuvar sjećanja na Boga. Formacija pomaže katehetu da preispita svoje katehetsko djelovanje kao priliku za ljudski i kršćanski rast⁵¹.

Katehetski temelji pronalaze svoj put i u odgoju savjesti. „Dakle, on djeluje ne zato jer mora, već zato što to želi. Takav je čovjek slobodan, jer se božanski zakon očituje preko dobra koje je on sam prepoznao i želi ga napraviti. Čovjek je biće ljubavi; od ljubavi živi, za ljubav živi⁵². Preko ispravnog glasa savjesti trebali bi svjedočiti, i tako rasti u formaciji. „Budući da je svjedočanstvo o Kristu, tvoj život mora izražavati odnos prema Njemu, postojano i vjerno usmjerenje k Njemu⁵³.

Nadalje, velika važnost se pridaje i pastoralnom iskustvu kao temelju za katehezu. Pastoralno iskustvo je duboko povezano sa radom u župnoj zajednici. „Očito, nova se kateheza ne može ostvariti sa starim tipom župne zajednice, obilježenim nezainteresiranošću velikog dijela župljana za župnu zajednicu kao zajedničko pitanje; osobito što se tiče odgoja vjere, bez zabrinutosti što se mlađe generacije sve više od nje udaljuju. To znači da kršćanska zajednica mora dopustiti da bude katehizirana, to jest da je trajno na putu do zrelosti vjere⁵⁴.

⁴⁸ Papa Franjo, *Christus vivit – Krist živi*, br. 174.

⁴⁹ Usp. *Isto*, br. 177.

⁵⁰ Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis* (23. ožujka 2020.), Vatican, 2020., br. 135.

⁵¹ *Isto*, br. 139.

⁵² Zvonimir Mijić, *Temelji katoličkog odgoja djece*, 40.

⁵³ Alessandro Maggiolini, *Temelji kršćanskoga života za mlade*, 74.

⁵⁴ Milan Šimunović, *Župna kateheza – kateheza zajednice*, u: *Diacovensia*, 18 (2009.) 2, 257-277., ovdje 265.

U župnom pastoralu pozornost se skreće u cilju uključivanja mladih i njihovih doprinosa. Upravo se tu očituje pastoralna mješovitost i cjelovita osmišljenost pastoralna na župnoj i biskupijskoj razini. Bez pastoralna s mladima na župnoj razini svaki drugi oblik pastoralna bio bi upitan, jer je bitna crkvena ukorijenjenost u župno zajedništvo⁵⁵. „Od svih se vjernika u današnje doba traži velikodušno i predano zalaganje u službi evangelizacijskog poslanja, prije svega kroz svjedočanstvo u svakodnevnom životu, u sredini u kojoj žive i na svim razinama odgovornosti, a posebno u preuzimanju odgovarajućih zadaća u službi župne zajednice“⁵⁶. Na tome tragu je i papa Franjo koji kaže: „U svakom slučaju potrebno je uvijek širiti svoje vidike i vidjeti neko veće dobro koje će donijeti blagodat svima“⁵⁷. Nadalje, u stvarnosti, to znači da je nužno nadići postojeći pastoral prema kojemu su samo župnici i župni vikari nositelji crkvenoga rada i stvarati svijest o sudjelovanju i suodgovornosti svih vjernika u životu i radu Crkve⁵⁸. „Da bi se dogodio ovaj pomak potreban je odgoj za duh samoinicijative i dobrovoljnosti, da vjernici laici rade nošeni vlastitom pobudom, iz svoje vjere, a ne da očekuju da ih se moli ili da dobiju neki mandat koji je zapravo kruna već dužeg provjerenog djelovanja. Princip dobrovoljnosti je od primarne važnosti“⁵⁹.

Katehetski temelji koji se provlače kroz formaciju kateheta za evangelizaciju u današnje vrijeme kao i metode odgoja laika, kako starijih tako i mladih, svodi se na uključivanje i rast svijetu za naviještanje Radosne vijesti. Metode odgoja mladih vide se u pastoralnom iskustvu i uključenosti u župnu zajednicu, tako da dobre volje čine ono što je Isus kaže: „Gle, kažem vam, podignite oči svoje i pogledajte polja: već se bjelasaju za žetvu. Žetelac već prima plaću, sabire plod za vječni život da se sijač i žetelac zajedno raduju“ (Iv 4, 35-36). Isusove riječi o sijaču na jasan način pokazuju put prema apostolatu. „Budući da je Krist, kojega je Otac poslao, vrelo i ishodište svega apostolata Crkve, očito je da uspjeh apostolata zaređenih službenika kao i apostolata laika ovisi o njihovom životnom sjedinjenju s Kristom. Već prema određenim zvanjima, prilikama vremena i različitim darovima Duha Svetoga apostolat poprima veoma različite oblike. Ipak, uvijek je ljubav, koja se nadasve crpi iz euharistije, duša svega apostolata“ (KKC 864).

⁵⁵ Usp., Alojzije Čondić, *Posebna pastoralna teologija*, skripta *ad usum privatum*, 2023., 419.

⁵⁶ Kongregacija za kler, *Pastoralno obraćenje župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve*, br. 86.

⁵⁷ Papa Franjo, *Fratelli tutti – Enciklika o bratstvu i socijalnom prijateljstvu* (3. listopada 2020.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2020., br. 145.

⁵⁸ Usp., Alojzije Čondić, *Temeljna pastoralna teologija*, skripta *ad usum privatum*, 2023., 151.

⁵⁹ Milan Šimunović, *Vjernik laik u službi čovjeka i društva*, u: *Zbor hrvatskih vjernika laika*, Zagreb, 1992., 94.

2. Evangelizacijski programi i sadržaji udruge SKAC Split

Evangelizacija, koja sama po sebi danas čini novost, najbolje se može vidjeti u zajednicama i udrugama koje su spremne poticati mlade, zrele i odgovorne pojedince za razvoj i pastoralni rad Crkve. „Nezamislivo je da takva novost, čije širenje na krajeve zemlje još uvijek nije dovršeno, jenjava ili, što je još gore iščezne. Da bi se Riječ nastavilo naviještati, u kršćanskim zajednicama mora postojati odlučno misijsko opredjeljenje koje može sve preobraziti, tako da crkveni običaji, način na koje se stvari čine, satnice, jezik i sve strukture postanu prikladni kanal za evangelizaciju današnjega svijeta više nego za samoočuvanje⁶⁰. Evangelizacija koja se provodi u raznim katoličkim udrugama mora izvirati iz ljubavi. „Dok svako provođenje apostolata mora izvirati iz ljubavi te odatle crpsti svoju snagu, neka su djela već po svojoj naravi prikladna da postanu živi izraz same ljubavi; Krist je Gospodin htio da djela budu znakovima njegova mesijanskog poslanja“⁶¹.

Drugi je vatikanski koncil bio prekretnica koja je donijela napredak u osnivanju različitih udruga i pokreta mladih. „Još od Drugog vatikanskog koncila poticaj za osnivanjem pokreta mladih unutar Katoličke crkve proširio se diljem svijeta pa tako i u Hrvatskoj. Sve je veća potreba za duhovnim iskustvima mladih. Istodobno je i sve veći izbor, da tako kažemo, na tržištu duhovne ponude“⁶². Nadalje, bitni elementi koji označuju programe i sadržaje udruga su sinodalnost i misionarski žar. Udruga je zapravo sinodalni proces u kojem sudjeluju svi, svatko prema svomu poslanju. Zajedništvo, koje izvire iz navještaja vjere i koje se očituje u Crkvi prvotno je dar Božje milosti⁶³. S druge strane, Isus „nas poziva da budemo neustrašivi misionari gdje god da se nalazili i s kime god da bili: u našim četvrtima, u školi i na studiju, u sportu, kad izađemo van s prijateljima, u volonterskoj službi ili na radnome mjestu, gdje god bili, uvijek je dobro i poželjno dijeliti radost evanđelja“⁶⁴.

Glavni nositelji ovih programa i sadržaja su mladi te njihov pastoral donosi čvršće odnose s drugim ljudima, različite životne izbore kao i rast u vjeri. „Isus može ujediniti sve mlade Crkve u jedan zajednički san: divan san, san koji može zahvatiti sve“⁶⁵. Papa Franjo o pastoralu mladih ističe: „Želim naglasiti da su mladi sami kreatori pastorala mladih, u čemu

⁶⁰ Kongregacija za kler, *Pastoralno obraćenje župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve*, br. 5.

⁶¹ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dekret o apostolatu laika. *Apostolicam actuositatem*, br. 8.

⁶² Krešimir Peračković, Pokret katoličke udruge mladih Istre – struktura, motivi i iskustva članova, u: *Institut društvenih znanosti, Istra*, 10 (2001.) 1, 127-138., ovdje 128.

⁶³ Usp., Alojzije Čondić, *Temeljna pastoralna teologija*, skripta *ad usum privatum*, 149.

⁶⁴ Papa Franjo, *Christus vivit – Krist živi*, br. 177.

⁶⁵ *Isto*, br. 157.

im se pomaže i vodi ih se, ali im se istodobno ostavlja sloboda da razvijaju nove pristupe s kreativnošću i odvažnošću⁶⁶. Na taj način mladi grade zajedničke grupe koje im pomažu u provođenju bitnih elemenata. „Grupa je važna u procesima osobnog formiranja. To se odnosi na sve dobne skupine, djecu koja primaju pomoć da se pravilno socijaliziraju, mladi ljudi, koji jako osjećaju potrebu za autentičnim odnosima, odrasli koji žele iskusiti dijeljenje i su odgovornost u Crkvi i društvu⁶⁷. Isto tako, „kada je to intenzivno i učinkovito, grupa je u najboljem stanju u obavljanju svoje funkcije rasta svojih članova. Svaka grupna dinamika ima svoj vrhunac na nedjeljnoj skupštini, gdje u iskustvu susreta s Gospodinom i bratstva sa svim kršćanima, skupina sazrijeva u spremnosti za služenje, posebno najsiromašnijim, i za svjedočenje u svijetu⁶⁸.

Poticanje mladih, širenje i naviještanje Radosne vijesti, izraz ljubavi, misionarski žar, volontiranje, osobno formiranje, rad u grupi, služenje i mnoštvo drugih izraza mogu se povezati sa udrugom koja je iza Drugog vatikanskog koncila osnovana u Hrvatskoj, točnije u Splitu, 2011. godine, a naziva se *Studentski katolički centar Split*. SKAC u Splitu je udruga koja se sastoji od vjernika laika koji odvajaju svoje vrijeme da bi postigli jednu novost u procesu evangelizacije. Novost koja se nadahnjuje na Svetom pismu, usmjerenu prema osobnom rastu, ali i rastu, kako osobnog tako i duhovnog, drugih ljudi. Vjernici laici u ovoj udruzi razvijaju i svoje kvalitete s ciljem služenja i učeći se čuvati ono što Isus kaže: „Ovo je moja zapovijed: ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio! Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje“ (Iv 15, 12-13).

SKAC kao udruga nudi različite vizije, misije, vrijednosti, načela rada, kulturu djelovanja te ciljeve za mlade vjernike laike. Nudi i hodočašća, putovanja i izlete na kojima navješćuju evanđelje. „Oni krenuše: obilazili su po selima, navješćivali evanđelje i liječili posvuda“ (Lk 9, 6). Također imaju i različite programe i sadržaje, odnosno jednu platformu dobrih ideja. Neki od programa su: SKAC sport, Ljetovanje u Dračevoj luci, Misa mladih, SKAC klub, 3d FORMACIJA, 2=1 – Program za mlade i mlade bračne parove, Planinarski križni put, a osnovali su i svoj SKAC bend. Svi ovi i drugi osnovani programi i sadržaji SKAC-a usmjereni su na kršćanske vrijednosti i sebedarnu ljubav – ljubav koja služi.

⁶⁶ *Isto*, br. 203.

⁶⁷ Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis* (23. ožujka 2020.), Vatican, 2020., br. 219.

⁶⁸ *Isto*, br. 220.

2.1. SKAC Split: programi i sadržaji

Studentski katolički centar odlikuje se raznovrsnošću dobrih ideja, svrha, ciljeva, programa i sadržaja od njegova osnutka u svrhu služenja i ljubavi, kao i okupljanja mladih. „Studentski katolički centar u Zagrebu 2001. godine je osnovao pater Luka Rađa sa suradnicima, kao centar za studente i mlade. SKAC mladima omogućuje cjelovitu formaciju kako bi mogli adekvatno odgovoriti na životne izazove i tako doprinijeti izgradnji hrvatskoga društva. Ono im nudi duhovne i edukativne programe, volontiranje i kreativne radionice te nova poznanstva i prijateljstva. SKAC mijenja hrvatsko društvo uključivanjem u neformalno obrazovanje, zagovaranje mladih i socijalnu podršku. Misija SKAC-a je svima pružiti priliku da upoznaju sebe, kušaju Boga, pripadaju i žive za druge“⁶⁹.

SKAC je prvotno osnovan u Zagrebu, a kasnije i u drugim gradovima: Dubrovnik, Slavonski Brod, Osijek i Split. SKAC Dubrovnik „osnovan je 2014. godine. Vode ga mladi vjernici laici uz pratnju duhovnika, omogućujući svojim vršnjacima - studentima i mladim radnicima našeg Grada formaciju kroz duhovne i edukativne programe, volontiranje i zabavni sadržaj. Dubrovački SKAC je i dobitnik dviju nagrada za razvoj i promociju volonterstva na području Dubrovnika: Organizator volontiranja 2015. i Koordinator volontera 2016. Organizator je dvaju velikih programa m-ljetovanje i 72 sata bez kompromisa koji okupljaju svake godine preko 300 sudionika“⁷⁰. SKAC Slavonski Brod „osnovan je 2016. godine. Udruga je brodskih studenata i ostalih mladih vjernika-katolika, okupljenih po prvi puta oko studentskog kapelana. Svjedočenje vjere molitvom, rastom u vjeri i kršćanskim aktivizmom. SKAC je otvoren svim mlađim ljudima dobre volje, svima koji žele dati svoj doprinos izgradnji Kraljevstva ljubavi, pravde i mira. Podrška mladima u razvijanju njihovih kvaliteta s ciljem njihova osobnog rasta i sa željom da se na dobro organiziran način, kako zajednički tako i pojedinačno, aktivno uključe u društvo u skladu s kršćanskim vrednotama“⁷¹. SKAC Osijek „poput i ostalih tako i osječki SKAC organizira mnogo projekata te je aktivan na volonterskom području“⁷².

Na poseban način ističe se SKAC Split koji ima mnogo različitih programa i sadržaja, a osnovan je 2011. godine sa svrhom uključivanja što više mladih volontera da razvijaju

⁶⁹ Wikipedia, „Studentski katolički centar“, na:

https://hr.wikipedia.org/wiki/Studentski_katoli%C4%8Dki_centar#:~:text=Studentski%20katoli%C4%8Dki%20centar%20u%20Zagrebu%202001.%20godine%20je.%C5%BEivotne%20izazove%20i%20tako%20doprinijeti%20izgradnji%20hrvatskoga%20dru%C5%A1tva (1. kolovoza 2023.).

⁷⁰ Isto, (1. kolovoza 2023.).

⁷¹ Isto, (1. kolovoza 2023.).

⁷² Isto, (1. kolovoza 2023.).

kršćanske kreposti. „SKAC Split osnovan je 2011. godine. Pruža podršku mladima u razvijanju njihovih kvaliteta s ciljem njihova osobnog rasta i sa željom da se na dobro organiziran način, kako zajednički tako i pojedinačno, aktivno uključe u društvo u skladu s kršćanskim vrednotama. Trajna duhovna formacija, trajna izgradnja i usavršavanje mladih za društvenu uključenost, društveno korisne i humanitarne djelatnosti, suradnja s drugim udrugama i zajednicama koje se bave mladima i konačno, izgradnjom kapaciteta. Splitski SKAC također organizira mnogo projekata poput:

- 2 = 1
- Mise mladih
- 3D formacije
- SKAC bend
- ljetni kamp za mlade Dračeva Luka - Brač
- planinarski križni putevi (PKP)
- duhovne obnove i hodočašća
- Youcat international
- akademski krug
- volonterski centar "Agenti dobrote" i dr.⁷³.

SKAC Split okuplja mladež između 18 i 25 godina te se definira na sljedeći način: „neprofitna je udruga civilnog društva koju vode vjernici laici, a koja se bavi mladima u duhu kršćanskoga svjetonazora, s posebnim naglaskom na studente. Djeluje na području grada Splita i šire. Rad Skaca Split inspiriran je Sv. pismom, tradicijom Crkve te Socijalnim naukom Crkve. Zadatak je SKACA Split pružanje podrške mladima u razvijanju njihovih kvaliteta s ciljem njihova osobnog rasta i sa željom da se na dobro organiziran način, kako zajednički tako i pojedinačno, aktivno uključe u društvo u skladu s kršćanskim vrednotama⁷⁴.

Vizija i misija SKACA su povezane. Vizija je „svijet u kojem mladi autentično žive svoju svrhu. Misija je pomoći mladima da prepoznaju i njeguju ljudsko dostojanstvo kod sebe i drugih, otkrivaju svoju svrhu i poziv na autentičnost kroz društveni angažman, volonterstvo, duhovnu formaciju, tjelesnu aktivnost, njegovanje kršćanskih vrijednosti i sebedarnu ljubav – ljubav koja služi⁷⁵. Nadalje, s njima su povezane vrijednosti i načela rada. U vrijednosti

⁷³ Isto, (1. kolovoza 2023.).

⁷⁴ Skac Split, „O nama“, na: <http://skac.st/o-nama/> (1. kolovoza 2023.).

⁷⁵ Isto, (1. kolovoza 2023.).

spadaju: dostojanstvo svakog čovjeka, služenje, duhovna izgradnja, jačanje kršćanskog identiteta i autentičnost. U načela rada spadaju: svjedočenje, zajedničko dobro, supsidijarnost, suradnja, poticanje kreativnosti te evangelizacija kroz dijalog. Bitne stvari koje ovdje još ističemo su kultura rada i djelovanja te ciljevi. Kultura rada i djelovanja odnosi se na: otvorenost i fleksibilnost, timski rad uz jasno uvažavanje individualnih sposobnosti, optimističan i pozitivan duh, odgovornost za dodijeljene zadatke, dragovoljnost, spremnost na odricanje i ustrajnost, kreativnost, bliskost s korisnicima, tolerancija prema „neuspjehu“ te sklonost akciji i osjetljivost za probleme drugih. Sve ovo zaokruženo je ciljevima: trajna duhovna formacija, trajna izgradnja i usavršavanje mladih za društvenu uključenost, društveno korisne i humanitarne djelatnosti, zagovaranje i aktivizam mladih te razvoj i promocija volonterstva te na kraju suradnja s drugim organizacijama i zajednicama koje se bave mladima⁷⁶. Važnost koja se pridaje samom pojedincu unutar udruge je velika. „Naša vizija svijeta je svijet u kojem svaki čovjek ima svoje mjesto i može biti autentičan; gdje su mladi aktivni graditelji društva, a osobne kvalitete i talenti poprimaju smisao kada se koriste za opće dobro; gdje je veći izazov stati pod zastavu »BITI«, nego »IMATI«; gdje se kršćanske vrijednosti prepoznaju kao istinski potrebne za održivi razvoj suvremenog svijeta i gdje se vjera pretače u kulturu“⁷⁷.

SKAC Split danas djeluje kroz svoja tri temeljna dijela: SKAC_ST klub; Volonterski centar mladih SKAC_ST i Akademski krug SKAC_ST. SKAC_ST klub objedinjuje projekte i aktivnosti za studente i radničku mladež, a to su: Misa mladih; 3D formacija; Planinarski križni put (PKP_ST); 2=1; Ljetni program za mlade, Dračeva luka – Brač; Skac bend; Leadership večeri; Medijski tim.

Volonterski centar mladih SKAC_ST obuhvaća sve humanitarne i volonterske projekte koje udruga provodi, organizira i educira timove volontera koji redovito volontiraju u različitim ustanovama i udrugama na području Splita i okolice. To su: Zajedno do uspjeha!; Mali EKOSvijet; Humanitarni koncert za sigurnu kuću; Agenti dobrote; Volontiranje u kriznim situacijama (pandemija); Otkrij svoje talente, daruj svoje talente!; 72 sata bez kompromisa. Akademski krug SKAC_ST okuplja mlade koji više nisu studenti, ali su bili aktivni članovi udruge te i dalje žele doprinosti udruzi. To su: Formacijski tim; Razvoj ekološke inicijative; Sudjelovanje na GLS konferenciji⁷⁸.

⁷⁶Usp. *Isto*, (1. kolovoza 2023.).

⁷⁷Skac.st. „Izveštaj o radu, 2020., na: <http://skac.st/wp-content/uploads/2022/09/Izvjestaj-o-radu-2020..pdf> (1. kolovoza 2023.).

⁷⁸ Usp., *Isto* (1. kolovoza 2023.).

Prema novijim podacima za razliku od 2018./2019. godine sada „U udruzi je uključeno i evidentirano 170 redovnih članova, preko 500 stalnih polaznika raznih projekata i 50-ak najaktivnijih članova koji su u koordinacijskim timovima projekata. Udruga je konstantno radila i na privlačenju novih članova, ulaganju u ljudski potencijal, ali i financijskoj stabilnosti⁷⁹. Svi navedeni programi i sadržaji popraćeni su točnom evidencijom prihoda, rashoda i bilanci za svaku godinu rada udruge. Sve programe i sadržaje udruge SKAC Split, sve ono što rade i čine mladi volonteri koji se dragovoljno uključuju u neki od projekata može se na jedan način opisati sa dvije riječi „škola molitve“, i sa temeljnom porukom: „Molitva je dar koji dolazi odozgor, ona je zapovijed koju treba izvršiti, duboka je potreba duha. Ona je uvijek istinsko i osobito umijeće koje treba naučiti s razumijevanjem i ljubavlju, kao i s velikom strpljivošću⁸⁰.

2.2. *Volonterstvo kao izraz evangelizacije kroz ostvarene projekte SKACA*

Volonterstvo je jedan od najljepših izraza naviještanja i evangelizacije; ljubavi i služenja prema drugima. Uz riječi potrebna su i djela. „Dječice ne ljubimo riječju i jezikom, već djelom i istinom“ (1 Iv 3, 18). Volonterstvo je kao „čin milosrdne ljubavi koji danas živiš i može biti malen i jednostavan, ali donosi velike plodove. Čin milosrdne ljubavi, zatim, mora biti konkretan. Svoj način razmišljanja stvaraš dajući dio svojih snaga drugima. Izvršiti čin milosrdne ljubavi zajedno pomaže jasnoći razloga, podržava u časovima umora, postaje prigoda međusobne izgradnje⁸¹. Katekizam Katoličke Crkve jasno kaže: „sudjelovanje je dragovoljno i plemenito zalaganje osobe u društvenim razmjenama. Svi moraju sudjelovati u promicanju zajedničkog dobra, svatko prema položaju koji zauzima i zadaći koju obnaša. Ta je dužnost najuže povezana s dostojanstvom ljudske osobe“ (KKC 1913).

Jedini zakon koji bi nas trebao obvezati na volontiranje je Zakon Kristove milosrdne ljubavi. „Velike i male stvari učimo kad im posvetimo vrijeme. Želimo živjeti i naučiti Kristovu milosrdnu ljubav, jedini zakon života koji nas ostvaruje u punini⁸². Na tome tragu je i Benedikt XVI., koji kaže: „ljubav prema bližnjemu, ukorijenjena u ljubavi prema Bogu, na prvome je mjestu i nadasve zadaća svakoga pojedinoga vjernika, ali je također zadaća cijele crkvene zajednice, i to na svim njezinim razinama: od mjesnih zajednica do

⁷⁹ Skac.st, „Vizije i aktivnosti“, na:

http://skac.st/wp-content/uploads/2021/06/Skac_St-Vizija-i-aktivnosti-2018-2019.pdf (1. kolovoza 2023.).

⁸⁰ Dionigi Tettamanzi, *Škola molitve*, Verbum, Split, 2004., 11.

⁸¹ Alessandro Maggiolini, *Temelji kršćanskoga života za mlade*, 80.

⁸² *Isto*, 79.

partikularne Crkve i sve do opće Crkve u cjelini. Crkva i kao zajednica mora činiti ljubav. To ima za posljedicu da ljubav treba također biti organizirana kako bi predstavljala uređen oblik služenja⁸³.

Upravo ovakav primjer evangelizacije, služenja, fleksibilnosti, otvorenosti za druge i karitativnog rada nalazimo kod volontera udruge SKAC. Kroz već gore nabrojene projekte i njihovo volontiranje u njima ostvaruje se i vidi se koliko su mladi spremni darovati svoje vrijeme za druge. „Volonterski centar mladih SKAC_ST obuhvaća humanitarne i volonterske projekte koje udruga provodi, te edukacije mladih volontera koji volontiraju u različitim institucijama i udrugama na području Splita i okolice. Specifičnost je Volonterskog centra mladih SKAC_ST-a to da je usmjeren mladima (srednjoškolcima, studentima i radnoj mladeži), te da potiče njihov volonterski angažman i socijalnu osjetljivost. Sve projekte i akcije koje su objedinjene ovim programom, samostalno provode i organiziraju mladi⁸⁴.

Samo prethodne 2022. godine bilo je 239 volonterskih akcija, 79 suradnika, 796 volontera te 28.260 volonterskih sati. U ovome se vode porukom da je nemoguće pomoći svim potrebitima bez odlučnih i dobrih ljudi. Uvijek traže nove volontere koji su spremni pomoći⁸⁵. Nadalje, „ističući autentičnost svake osobe stvaramo svijet u kojem su mladi aktivni graditelji društva, a njihove osobne kvalitete i talenti poprimaju smisao kada se koriste za opće dobro. U takvom svijetu, potičemo zajedništvo i solidarnost među mladim ljudima, što dovodi do stvaranja sretne okoline za sve sudionike u društvu. U svim našim djelima prepoznaju se kršćanske vrijednosti koje smatramo istinski potrebnima za održavanje skladnog života u suvremenom svijetu⁸⁶.

Volonteri u SKAC-u imaju i svoj Pravilnik o volontiranju. „Volontiranje je dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za zajedničku dobrobit, bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje. Dugotrajno volontiranje je ono koje volonter obavlja redovito i kontinuirano, na tjednoj osnovi u razdoblju od najmanje tri mjeseca bez prekida. Kratkotrajno volontiranje je ono koje volonter obavlja jednokratno ili povremeno u vremenski ograničenom trajanju. Volontiranje u kriznim

⁸³ Benedikt XVI., *Deus caritas est - Bog je ljubav. Enciklika biskupima, prezbiterima i đakonima, posvećenim osobama i svim vjernicima laicima o kršćanskoj ljubavi* (25. prosinca 2005.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2016., br. 20.

⁸⁴ Skac.st, „Volonteri Skaca Split, na: <http://volonterski.skac.st/> (2. kolovoza 2023.).

⁸⁵ Usp., Skac.st, „Volonteri“, na: <http://volonterski.skac.st/o-nama/> (2. kolovoza 2023.).

⁸⁶ *Isto*, (2. kolovoza 2023).

situacijama je volontiranje koje volonter obavlja u situacijama koje nalažu hitnost i u izvanrednim društvenim situacijama. Volonter je pojedinac koji dobrovoljno ulaže svoje vrijeme, trud, znanje i vještine u pružanje usluga za dobrobit druge osobe i društva u cjelini, bez potraživanja materijalne i financijske dobiti. Zakon o volonterstvu (NN 22/13) volonterom smatra “fizičku osobu koja volontira u Republici Hrvatskoj ili u inozemstvu, sukladno važećim nacionalnim i međunarodnim propisima”, a maloljetna volonterka ili volonter je “osoba mlađa od 18 godina koja volontira u Republici Hrvatskoj ili u inozemstvu”.⁸⁷

Nadalje, „prava i obaveze volontera najčešće su definirane pravilnikom o radu s volonterima koji donosi svaki organizator volontiranja zasebno, no postoje i neka opća prava i obaveze koje imaju osobe koje se odluče volontirati. Etički kodeks volontera donosi skup vrijednosti, načela i standarda kojima se usmjerava proces organiziranog uključivanja volontera u aktivnosti za opću dobrobit. Neka od prava koje svaki volonter ima su: pravo na pisanu potvrdu o volontiranju; pravo na sklapanje ugovora o volontiranju u pisanom obliku, ako to zatraži; pravo na stručnu pomoć i podršku tijekom volontiranja, pravo na upoznavanje s uvjetima volontiranja, aktivnostima koje će obavljati, uslugama koje će pružati; pravo na zaštitu privatnosti i osobnih podataka; pravo na stjecanje novih znanja, vještina i kompetencija kroz volontiranje. Obveze volontera su: volontirati u skladu sa stručnim propisima i etičkim pravilima; čuvati poslovnu ili profesionalnu tajnu i povjerljive i osobne podatke; odbiti volontiranje koje je suprotno propisima; poštivati integritet, misiju, ciljeve i vrijednosti organizatora volontiranja; surađivati s drugim volonterima i zaposlenicima organizatora volontiranja”⁸⁸.

Jedna bitna informacija koja objašnjava cijeli sustav volontiranja SKAC-a je odgovor na pitanje „Zašto volontirati?“. „Iako volonterski rad nije plaćen nikakvim materijalnim dobrom, zadovoljstvo koje se dobije kada osoba kojoj je pružena pomoć zahvalno uzvratiti osmijeh, zagrljaj ili toplu riječ, neprocjenjivo je. Osim što svojim radom volonteri pomažu drugima, oni istovremeno i rade na sebi produbljujući empatiju i učvršćujući vlastito samopouzdanje. Vrlo bitna je i činjenica da mladi volonteri kroz volonterske akcije upoznaju veliki broj ljudi sličnih interesa. Često poznanstva sklopljena u volonterskim akcijama prerastu u prijateljstva. Naime, dobrobiti volontiranja za mlade su mnogobrojne: mladi razvijaju samopoštovanje; uče se novim vještinama; povećavaju mogućnost za zapošljavanjem; preuzimaju

⁸⁷ Skac.st, „O volontiranju“, na: <http://volonterski.skac.st/o-volonterstvu/> (2. kolovoza 2023.).

⁸⁸ Isto, (2.kolovoza 2023.).

odgovornost; uče se ophođenju s osobama s posebnim potrebama; razvijaju humanost i empatiju prema drugima; kvalitetno provode svoje slobodno vrijeme; postaju socijalno osjetljivi građani; šire pozitivnu sliku o sebi u društvu. Postoji i veliki broj ljudi u potrebi koji željno iščekuju mlade volontere koji im vraćaju nadu i osmijeh na lice⁸⁹. Ukratko bi se cijeli proces evangelizacije unutar ostvarenih projekata SKAC-a i volonterskog sustava mogao sažeti u sljedećim rečenicama: „u Katoličkoj Crkvi kao i drugim crkvama i crkvenim zajednicama pojavili su se novi oblici karitativne djelatnosti, dok su neki stari oživjeli novim zanosom i snagom. U tim je novim oblicima često moguće stvoriti plodnu povezanost evangelizacije i djela ljubavi⁹⁰. Kroz predanost i djela ljubavi donosimo i plodove. „Vi ste sada Božji i on želi da donosite plodove. Jer se dajući – prima, a najbolji način da se pripremi svijetla budućnost jest živjeti sadašnjost s predanošću i velikodušnošću⁹¹.

2.3. *Molitva, prijateljstvo i kateheza aktivnih članova SKAC-a*

Svaki projekt unutar udruge SKAC nosi sa sobom lijepu poruku molitve, prijateljstva, kateheze, a što je najljepše od svega čini zajedništvo. Svaki pojedinac koji želi biti dio nekog projekta izabire svojim srcem, umom i voljom biti tu. Kako svaki čovjek izabire svoje zanimanje, životni put i slično, tako izabire i biti dio SKAC-a kako bi na kvalitetan način mogao držati jedan vid kateheze. Zadaća i svrha kateheze je da „rasvijetli mnogostruke situacije života poučavajući svakoga da živi vlastito kršćansko zvanje u svijetu. I ako je kateheta prije svega svjedok, ta će se dimenzija zvanja pojaviti još očitije⁹². Kateheza se jača kroz molitvu, zajedničku molitvu jednih za druge međusobno, kao i za mnoge potrebite kojima pomažu kroz projekte. Ako je jača molitva, jača je i milosrdna ljubav. „Milosrdna ljubav je zakon čitave stvarnosti, ništa ne isključuje. Ne postoji neko osobno iskustvo milosrdne ljubavi i ljudskosti koje smije ići drugim putem. Kršćanin na sve gleda kroz milosrdnu ljubav. Dakle, kriterij milosrdne ljubavi je univerzalan. Tiče se cijeloga ljudskog društva, gleda na suživot ljudi, zauzima se da ga izgrađuje prema dobru⁹³. Jedna zanimljivost koja se uočava kod aktivnih članova SKAC-a, a posebno kod volontera koji svoje vrijeme daruju drugima, je ta da kod njih „Ljubav nikad ne prestaje“ (1 Kor 13,8).

⁸⁹ Isto, (2. kolovoza 2023.).

⁹⁰ Benedikt XVI., *Deus caritas est – Bog je ljubav.*, br. 30.

⁹¹ Papa Franjo, *Christus vivit – Krist živi*, br. 178.

⁹² PAPINSKO DJELO ZA CRKVENA ZVANJA, *Nova zvanja za novu Europu*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2000., br. 26.

⁹³ Alessandro Maggolini, *Temelji kršćanskoga života za mlade*, 80.-81.

Od svih projekata i programa koje SKAC u Splitu nudi, jedan na poseban način zahtjeva pozornost, a to je projekt Mise mladih. „Petkom navečer rijeka mladih ide prema crkvi Gospe od Zdravlja, a razlog je sveta misa. Ipak, ima nešto posebno u ovome zajedničkome okupljanju. Potaknuti iskustvom slavljenja euharistije na susretima mladih, želimo što življe izricati ono što Sveta Misa u sebi jest: susret, gozba, slavlje, žrtva, molitva, riječ i navještaj. Ne manjka ni pjesme za koju se brinu razne pjevačke skupine. Posebnu važnost pridajemo i molitvi. Svatko od nas nosi određene muke i živi sa svojim posebnim poteškoćama. Svi imamo želju to i izreći pred Bogom. Stoga, poslije mise mladi ostaju još neko vrijeme pred Presvetim moleći i iznoseći sve što ih tišti“⁹⁴.

Nadalje, jedan projekt koji snažno izražava ljubav, prijateljstvo i katehezu usmjerenu prema onima koji su u potrebi je projekt Agenti dobrote. „Agenti dobrote su volonterski projekt Studentskog katoličkog centra u Splitu. Volonteri sudjeluju u raznim akcijama, prikupljanjem sredstava na Misi mladih i drugim donacijama. Tim sredstvima pružaju pomoć obiteljima ili pojedincima u potrebi, primarno na području grada Splita i okolice. Osim materijalne pomoći, Agenti dobrote potrebitima daju i svoje vrijeme u obliku razgovorai riječi utjehe. Posebnost Agenata dobrote leži u bliskosti i suosjećajnosti s najugroženijim obiteljima ili pojedincima grada Splita i okolice. Agenti dobrote su podijeljeni u četiri grupe koje se kontinuirano izmjenjuju u radu na tjednoj bazi tijekom cijele godine. Grupe se nazvane po početnim slovima grčkog alfabeta: Alfa, Beta, Gama i Delta. Osim pružanja pomoći potrebitima, Agenti dobrote organiziraju zajednička druženja (team building), duhovne obnove i predavanja koja im pomažu u njihovom djelovanju. Rad Agenata dobrote inspiriran je Socijalnim naukom Crkve. U svojem djelovanju volonteri se vode kršćanskim načelima ljubavi prema bližnjemu“⁹⁵.

Projekt koji uključuje aktivan rad i zalaganje je „72 sata bez kompromisa“. Radi se o projektu gdje volonteri ne znaju u kojoj akciji će sudjelovati, ali znaju da će sigurno upoznati osobe s kojima će surađivati, a iz toga se znaju roditi i prava prijateljstva. „Ideja je ovog međunarodnog projekta da veliki broj mladih istovremeno volontira na različitim mjestima. Budući volonteri prilikom prijave ne znaju na kojoj će točno volonterskoj akciji volontirati. U zadnji trenutak raspoređuju se u jednu od radnih, ekoloških, humanitarnih, socijalnih ili kreativnih akcija u kojima tijekom iduća tri dana beskompromisno volontiraju. Darujući svoje vrijeme i trud potrebitima te volontirajući s mladima sličnih interesa, volonteri, osim što

⁹⁴ Skac.st, „Misa mladih“, na: <http://skac.st/misa-mladih/> (4. kolovoza 2023.).

⁹⁵ Skac.st, „Agenti dobrote“, na: <http://skac.st/agenti-dobrote/> (4. kolovoza 2023.).

dobivaju osjećaj korisnosti i potiču vlastitu kreativnost, pomažu i postizanju zajedništva u svojoj okolini⁹⁶. Jedan od najvećih volonterskih pothvata proveden je upravo u gradu Splitu. „U Hrvatskoj je projekt prvi put proveden 2014. godine upravo u Splitu, u organizaciji naše udruge, a okupio je oko 200 mladih u dobi 16-30 godina. Od 2014. do danas projekt je neprestano rastao i danas se provodi u 10 gradova i jednoj općini diljem Hrvatske gdje više od 3000 volontera, od čega samo u Splitu i njegovoj okolici preko 700, odvaja vrijeme za beskompromisno volontiranje. Projekt uz ogroman broj volontera obuhvaća i veliki broj udruga, institucija i organizacija, čime se općenito potiče društvo na aktivnije sudjelovanje i promociju volonterstva⁹⁷.

Papa Franjo ističe: „Kad pojedinac otkrije da ga Bog poziva na nešto, da je stvoren za ovo – bilo da je riječ o sestrinstvu, stolarstvu, komunikaciji, inženjerstvu, podučavanju, umjetnosti ili nekoj drugoj vrsti posla – tada će moći postići da dođu do punog izražaja njegove sposobnosti za žrtvu, velikodušnost i predanost. Znajući da ne činimo nešto tek zato da napravimo, nego s određenim značenjem, kao odgovor na poziv koji odzvanja u najvećoj dubini našeg bića da bismo dali nešto drugima, ta djelovanja daju našem srcu osjećaj dubokog ispunjenja⁹⁸. Upravo aktivni članovi SKAC-a kroz zajedništvo, molitvu i rad slušaju unutarnji glas svoga srca koji ih motivira na djela ljubavi. „U nama se utjelovljuje imperativ da poslušamo vapaj siromašnih kada smo duboko ganuti patnjom drugih ljudi⁹⁹.

Želja mnogih mladih za sudjelovanjem u projektima jasno je vidljiva i vođena Evandjeljem: „Blago milosrdnima: oni će zadobiti milosrđe!“ (Mt 5, 7). Pozornost se stavlja i na zahvalnost svih tih brojnih ljudi koji su preko volontera i ostalih članova SKAC-a upoznali značenje Radosne vijest. „Osnovno stajalište koje moraš imati prema kršćanskoj zajednici je zahvalnost. Uvijek sve radosnijom i ponosnijom: bez ikakva hvastanja, s velikom poniznošću. Ne manjkaju teškoće i naponi. Ponekad vidimo očito svoje granice i svoje nedostatke, koji izobličuju lice naših zajednica. Tome usprkos, vjera te mora dovesti do toga da Kristovo lice prepoznaš u zajednici. Životno te iskustvo uči da sabireš njezino bogatstvo i neprestano jača tvoje povjerenje. Tako raste želja ljubiti sve više Crkvu; braniti je, prema istini, od često nepravednih i nezaslužanih optužaba; posvojiti njezine brige; proširiti je među sve ljude. Imati osjećaj za Crkvu znači, osim toga, konkretno sudjelovati u različitim

⁹⁶ Skac.st, „72 sata bez kompromisa“, na: <http://volonterski.skac.st/projekti/72-sata-bez-kompromisa/> (5. kolovoza 2023.).

⁹⁷ *Isto*, (5. kolovoza 2023.).

⁹⁸ Papa Franjo, *Christus vivit – Krist živi*, br. 273.

⁹⁹ Papa Franjo, *Evangelii gaudium – Radost evanđelja*, br. 193.

trenucima zajedničkog života i biti raspoloživ za zadatke i dužnosti prema vlastitim sposobnostima i karizmama, primljenim od Duha, na korist svima¹⁰⁰. Rad udruge SKAC u Splitu može se definirati Isusovom rečenicom: „Doista, gdje vam je blago, ondje će vam i srce biti“ (Iv 12, 34).

3. 3D formacija kao oblik kateheze mladih

3D formacija je jedan od projekata SKAC-a koji vremenski najduže traje. Rad projekta usmjeren je na tri čovjekove dimenzije, a to su: duša, duh i društvo; naravno ne zanemarujući i rad na tijelu. Preko ovih dimenzija formacija je usmjerena na čovjekovu izgradnju kao i na katehezu. „Kateheza mora odjeknuti u našim srcima i srcima onih koje, u katehezi, podučavam“¹⁰¹. Tako i 3D formacija kroz katehezu odjekuje u čovjeku kroz tri godine aktivnog rada. Formacija se vodi geslom Ante Gabrića: „Bog ima za tebe svjetlo za svaku sjenu, plan za svako srce, ključ za svaki problem, melem za svaku bolest“¹⁰².

Prvotni je cilj ove formacije da „ima namjeru stvoriti poticajno okruženje i konkretno vodstvo mladima u njihovom duhovnom sazrijevanju. Mladi će moći razvijati svoju osobnost, zaživjeti duhovnost, naučiti se donošenju dugoročnih odluka, učvrstiti se u povjerenju, provjeriti se u prijateljstvima, stasati u mudrosti, i oplemeniti svoju mladost koja je za izvornu duhovnost najbitnije životno doba“¹⁰³. Uz ovo, cilj je i omogućiti „formaciju mladog kršćanina nudeći mu poticajno okruženje za osobni razvoj, produblјivanje odnosa s Bogom, rast u vjeri i odgovornom društvenom djelovanju“¹⁰⁴.

Nadalje, slova „D“ označuju: „Prvo D je za dušu i usmjereno je na naravnu zrelost polaznika kroz predavanja, samopromatranje, grupni rad i eksperimente. Drugo D označava duh, a pruža osnove ignacijanske duhovnosti i iskustvo duhovnih vježbi u svrhu osnaživanja osobnog iskustva Boga. Treće D stoji za društvo, i kroz upoznavanje socijalnog nauka Crkve

¹⁰⁰ Alessandro Maggiolini, *Temelji kršćanskoga života za mlade*, 32-34.

¹⁰¹ Pastoral mladih, „Kateheza“, na:

<https://www.pastoralmladih.hr/sites/default/files/dokumenti/Kateheza%3A%20Kako%20pripremiti%20katehezu%20za%20mlade%3F.pdf> (8. kolovoza 2023.).

¹⁰² Skac.st, „3d“, na: <http://skac.st/3d/> (8. kolovoza 2023.).

¹⁰³ *Isto*, (8. kolovoza 2023.).

¹⁰⁴ Studentski.hr, „3d“, na:

<https://www.studentski.hr/studenti/vijesti/iz-skac-a-pozivaju-na-novu-sezonu-3d-formacije-otvorene-prijave> (8. kolovoza 2023.).

i suradnju s različitim projektima i udrugama otvara vrata pojedincu kako bi mogao biti djelotvoran za Drugoga i živjeti svoje poslanje¹⁰⁵.

3D je projekt koji se temelji na Isusovačkoj duhovnosti. Projekt je krenuo iz Zagreba 2010. godine i projekt je osmislio pater Ivan Mandurić, tadašnji duhovnik SKAC Palme. Primijetio je kako mladi koji sudjeluju na ljetnim kampovima nemaju priliku gdje će se razvijati kroz cijelu godinu, osim vjeronauka gdje sjede i slušaju i nakon toga idu kućama. Njegov cilj je bio stvoriti projekt koji će omogućiti trajnu formaciju mladih katolika te druženje i povezivanje. U Splitu 2013. godine pod vodstvom Duje Drnasa i duhovnim vodstvom fra Ante Vučkovića 3D formacija se održava od početka 11. mjeseca pa sve do kraja petog mjeseca. Ljudi koji sudjeluju u 3D formaciji su: sudionici, animatori, mentori, pratitelji, koordinatori, duhovnik/ci, predavači, psiholozi-pedagozi, voditelj projekta, i vijećnik.

Sudionik: osoba od 18-30. godina koja je psihički zrela da pohađa program. Kroz motivacijske razgovore obavlja se procjena psihičke zrelosti. Animator: najčešće osoba koja je prošla program 3D formacije, koja osjeća poziv da bude animator. Duhovnik, psiholozi-pedagozi, mentori i koordinatori biraju animatore te vode brigu o njima kroz animatorske dane. Također zadržavaju pravo da otpuste animatora ako ne vrši svoju dužnost te da osobi kažu da nema kompetencije da bude animator. Mentor: osoba koja prati rad animatora. Svaki animator bi trebao dobiti svog mentora koji bi mu trebao biti podrška u poteškoćama koje ima kao animator. Pratitelj: osoba koja prati sudionike kroz duhovne vježbe na drugoj godini 3D formacije. Pratitelje bira duhovnik 2. godine 3D formacije i zadržava pravo na odbijanje neadekvatnih pratitelja. Imamo 3 vrste koordinatora: Koordinator 1. godine – osoba koja koordinira rad prve godine; Koordinator 2. godine – osoba koja koordinira rad druge godine i Koordinator 3. godine – osoba koja koordinira rad treće godine. Duhovnik: svećenik koji bi trebao biti Isusovac, ako postoji takva opcija. Svaka godina 3D formacije bi trebala imati svoga duhovnika. Jedan duhovnik može biti na više godina. Predavači: na prvoj i trećoj godini 3D formacije postoje predavanja. Zadatak predavača je pripremiti i održati predavanja na temu koja mu je nametnuta od strane 3D formacije. Psiholozi-pedagozi: njihov zadatak je voditi brigu o animatorima kroz psiho-edukativne radionice na animatorskim danima, pomoć oko problematičnih situacija u grupama te procjena sudionika na motivacijskim razgovorima. Voditelj projekta (glavni koordinator): je osoba koja je glavna i odgovorna da se stvari u 3D-u događaju. On koordinira

¹⁰⁵Isto, (8. kolovoza 2023.).

rad svih ljudi koji su uključeni. Također glavni koordinator odgovara skupštini i Vijeću SKAC_St. Vijeće 3D formacije: je tijelo u 3D formaciji koje donosi odluke. Odluke se donose kroz sastanke. U Vijeću 3D formacije bi trebali biti zastupljeni psiholozi-pedagozi, predstavnik mentora, duhovnik, koordinatori godina i glavni koordinator. Ono brine o identitetu 3D formacije te o budućem razvoju 3D formacije¹⁰⁶.

Sve ove osobe zadužene su za odgoj i katehezu. Kateheza se u 3D formaciji najčešće provodi kroz: predavanja, radionice, eksperimente, duhovne vježbe, autobiografiju, vikend odlučivanja, predavanja o Socijalnom nauku Crkve, izletima, motivacijskom razgovoru i šutnji. Za svaki ovaj oblik kateheze postoji i Priručnik organizacije u kojem se za svaki mjesec detaljno osmišlja i analizira plan i program formacije.

3.1. Duhovno sazrijevanje mladih u formaciji

Duhovno sazrijevanje mladih u formaciji temelji se, kako je već spomenuto, na kršćanskim vrednotama te osobnom i vjerskom rastu. Osobna i zajednička molitva te predanost Bogu daje temelj zajedničkom rastu i sazrijevanju. „Sve što imamo dobili smo od Boga. Naše vlastito tijelo njegov je dar; naš život, našu inteligenciju, naše psihičke i duhovne sposobnosti on nam je darovao. To je sve njegovo. Pravo upotrebljavamo sve to što imamo i što smo dobili kada činimo onako kako je on to zamislio, po volji Božjoj“¹⁰⁷. Proces u kojem mladi žele sebe duhovno izgraditi je dugotrajan. Duhovno sazrijevanje ih uči služenju. „To je prostor u kojem oni uče evangelizirati sebe i druge, posvećivati se i vršiti svoju specifičnu laičku službu. To su ljudi koji žele biti predani Bogu na službu ljudima, koji za cijelo mjesto stoje pred Bogom“¹⁰⁸.

Duhovna izgradnja mladih unutar 3D formacije ima svoje korijene unutar Aristotelove filozofije i onoga što je dobro za čovjeka. Aristotel kaže da „sva ljudska aktivnost teži nekom dobru: neka su dobra podređena drugima. Dobro za čovjeka je ono za čim on teži radi njega samog, a ne radi nečeg drugog“¹⁰⁹. Povezanost Aristotelove filozofije i onoga što 3D formacija uzima kao polazište za duhovno sazrijevanje vidi se u sljedećem: „Blaženstvo kao nešto krajnje i samodostatno, svrha čovjekova djelovanja. Do definicije blaženstva se dolazi razmišljajući o karakterističnim djelatnostima čovjeka“¹¹⁰.

¹⁰⁶ Usp. Skac Split, *3d jest – 3d nije*, skripta *ad usum privatum*, Split, 2022., 1-2.

¹⁰⁷ Tomislav Ivančić, *Budni budite i molite*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., 75.

¹⁰⁸ Tomislav Ivančić, *Budni budite i molite*, 93.

¹⁰⁹ Aristotel, *Nikomahova etika*, Zagreb, 1988., 1.

¹¹⁰ *Isto*, 2.

Iz gore napisanoga slijedi da je ono što mladi rade, darujući sebe za druge, jedan je od glavnih puteva postizanja blaženstva. A blaženstvo postižu i voljeći sebe. To je prvo pravilo duhovnog sazrijevanja mladih u formaciji: voljeti sebe. „Odnos koji imate sa samim sobom temeljni je odnos u vašem životu. U središtu svih čimbenika vašega životnog iskustva – obitelji, prijatelja, ljubavne veze, posla – nalazite se vi sami. *Vi* ste promatrač, učitelj, urednik i kritičar koji istražuje svoje misli, riječi, osjećaje i ponašanje te određuje koliko će vašeg temeljnog *unutrašnjeg ja* biti pokazano drugima. Ta veza je model prema kojemu će se oblikovati sve zajednice u vašem životu, zato što definira kakvoću, ton i pozadinu vašega odnosa prema drugima i odnosa drugih prema vama. Ona utvrđuje praktični uzorak o načinu kako davati i primati ljubav. prvi prirodni korak koji morate učiniti jest naučiti voljeti, poštovati i cijeniti sebe kao doista dragocjeno i ljubavi vrijedno biće¹¹¹.

Sljedeći je korak u duhovnom sazrijevanju naučiti ljubiti sebe i biti cjelovita osoba. „U biti, ljubiti sebe jednostavno znači vjerovati u vlastitu temeljnu vrijednost. Ne odraste svatko s urođenim osjećajem snažnog samopoštovanja ili vlastite vrijednosti. Zapravo, većina nas mora, do određenog stupnja, cijeloga života na tome raditi. Svatko se osjeća nedovoljno dobrim u jednom ili više područja, bilo tjelesnom, intelektualnom, financijskom ili u međuljudskim odnosima, u emotivnoj zrelosti ili u duhovnom napredovanju. Voljeti sebe, najbolji je način da naučite *kako* voljeti. Ljubav je radnja koja zahtjeva određena znanja, vještine i sposobnosti. Vježbajući ljubav na sebi, trenirate se da uznapređujete da iduće razine – voljeti nekog drugog¹¹². Nadalje, prihvaćanje sebe je također jedna stepenica duhovnog sazrijevanja. „Jedna od najvažnijih stvari koju možete naučiti njegujući pravu i nježnu vezu sa sobom jest prihvaćanje. Prihvatite li svoje vlastite nesavršenosti, bit ćete tolerantniji prema nesavršenostima drugih. Prihvatite li svoje greške, lakše ćete praštati tuđe. Budete li učili iz vlastitih lekcija, stvoriti ćete drugima oko vas prostor za učenje¹¹³.

Svi ovi koraci bili bi nemogući bez vjere u Boga. On je taj koji upravlja našim životima. Mladi unutar formacije stječu osjećaj vlastite vrijednosti iz molitve upravljene Bogu i iz učenja Socijalnog nauka Crkve. Tako dolazimo do najvažnijeg puta formacije, a to je put prosvjetljenja i put duhovnog rasta. „Svjesni smo da novi putovi u našem životu nastaju po Bogu, koji šalje svog Svetoga Duha da nas povede, prosvijetli i dade nam silu za vršenje Božje volje. Da bi nas Bog mogao povesti svojim putovima, a njegovi su putevi uvijek novi,

¹¹¹ Skac Split., *Najprije morate voljeti sebe*, skripta *ad usum privatum*, Split, 2022., 19.

¹¹² *Isto*, 22.

¹¹³ *Isto*, 30.

potrebno je da mu budemo otvoreni. Nužno je stoga otvoriti se tako Božjoj volji da joj u nama ne smeta ni najmanja zapreka, koja se stvara našim planovima i našom voljom. Trebamo biti otvoreni svemu onome što Bog s nama želi činiti¹¹⁴.

Put prosvjetljenja sječe se kroz godine formacije i ima svoje faze rasta. „Cilj duhovnoga života je cjelovito nasljedovanje Isusa u ljubavi, a duhovno sazrijevanje prolazi kroz različite etape i faze rasta. Tako osobe u početnom razdoblju duhovnog života mogu u određenim situacijama, nošene milošću i vlastitim karakterom, činiti herojska djela krijeposti i kušati plodove puta prosvjetljenja. Vrijedi i obrnuto, vjernici koji su duhovno uznapredovali i u dobroj mjeri sazrijeli, mogu imati borbe tipične za put čišćenja, a mogu pasti i u teške grijeh. Važno je naglasiti upravo odlučnost duše u opredjeljenju za Boga i odbacivanju svega što se protivi Evanđelju kao jedan od glavnih uvjeta za daljnji duhovni rast¹¹⁵. Duhovni rast u 3D formaciji proteže se na tri područja: duša, duh i društvo i traje tri godine. Nakon treće godine mladi spoznaju jednu poruku koja glasi: „Idi naprijed s veselim srcem i odlučnim duhom. Ne obeshrabri se suočen sa svojim osobnim teškoćama, osjeti da te u naručju nosi Krist, Dobri Pastir. On ti neće uskratiti svoju milost kako bi te podržao u nastavku tvoga puta¹¹⁶.

3.2. Tri glavna stupnja 3D formacije: duša, duh i društvo

Tri stupnja formacije odnose se na razdoblja sazrijevanja osobe. Prva godina odnosi se na formaciju duše, druga godina odnosi se na formaciju duha, a treća godina odnosi se na odnose u društvu. „Sudionici prve godine 3D formacije za cilj imaju upoznati sebe, to je ono prvo D u nazivu, a krajnji je cilj prve godine upoznati svoju dušu. Kroz predavanja i radionice sudionici nastoje spoznati tko su, koje vrline posjeduju, koje talente imaju te složiti mozaik samih sebe ili kako isusovci kažu, jasnije spoznati sliku o sebi. Susreti su koncipirani na način da sudionici najprije otlušaju predavanja, a zatim aktivno sudjeluju u grupama koje animiraju animatori. Osim toga, na prvoj se godini utire put za odgovore *Kako biti motiviran u društvu u kojem se nalazim?* i *Kako odgovoriti na pitanja i izazove s kojima se susrećem u društvu?*

Program druge godine 3D formacije temeljen je na duhovnim iskustvima hodočasnika – sv. Ignacija, a za cilj ima ponuditi mladome čovjeku sve što mu je potrebno na putu sazrijevanja. U drugoj se godini intenzivno radi na duhu, to je ono drugo D, cilj je spoznati

¹¹⁴ Tomislav Ivančić, *Budni budite i molite*, 46.

¹¹⁵ Miljenko Sušac, *Sustavni prikaz puta duhovnoga rasta: Put prosvjetljenja*, (skripta), Zagreb, 2017., 22.

¹¹⁶ Alessandro Maggiolini, *Temelji kršćanskoga života za mlade*, 97.

kako se služiti stvarima iz vlastitog okruženja i kako one mogu pomoći da postignemo svrhu za koju smo stvoreni. Program je idealan za sve koji tragaju za smislom i svrhom života, koji žele otkriti svoj poziv i poslanje u društvu, koji žele jasnoću u odlukama i veću odlučnost u življenju onoga što su odabrali. Sve navedeno postiže se kroz pripreme i samu provedbu duhovnih vježbi.

Nakon duše i duha, treće slovo D obilježava društvo. Sve što se nauči o samom sebi i uslijed produblivanja odnosa s Bogom u duhovnim vježbama, u trećoj godini sudionici sve navedeno daruju društvu radeći za opće dobro. Projekt 3D formacija prilika je za iskusiti pravi život, život u kojem se možeš pobrinuti za drugoga, ići potrebitima, ići u svijet i biti promjena koju svi želimo vidjeti i iskusiti. Treća godina 3D formacije nudi suradnje u različitim projektima, aktivnostima, podložna je osmišljavanju i razvijanju projektnih aktivnosti, provođenju Pučkih misija te plodno tlo na kojem svoje talente, znanja, stečene vještine, osjećaje i maštu svaki pojedinac može utkati u društvo. Jako je važno spoznati istinu: istinu u kojoj je svaki pojedinac važan, svaki pojedinac čini razliku¹¹⁷.

Nadalje, za svu ovu organizaciju potreban je i dobar voditelj projekta. „U dogovoru s Vijećem udruge SKAC St-a, zaposlena osoba veliki dio svog radnog vremena radi na projektu 3D formacije. Zadaci zaposlene osobe na prvoj godini su: organiziranje i moderiranje mentorskih dana; izučavanje i pripravljanje radionica za mentorski dan u suradnji s Kristinom Didak; rad na skriptama za animatore; rad na radnim bilježnicama za sudionike; organizacija i provedba eksperimenata; izrada evaluacija i prezentacija vijeću 3D formacije; sudjelovanje u motivacijskim razgovorima u 10. mjesecu i printanje materijala za sudionike.

Zadaci zaposlene osobe na drugoj godini su: pripomoć p. Hrvoju Mravku u organizaciji predavanja druge godine 3D formacije; koordinacija duhovnih vježbi i slanja nagovora; slanje pripreme skacovcima ukoliko ulaze u DV; organizacija vikenda odlučivanja za sudionike DV; izrada evaluacija i prezentacija vijeću; pohađanje sastanaka i edukacija za duhovno praćenja i duhovno praćenja sudionika u periodu od ožujka do svibnja.

Zadaci zaposlena osobe na trećoj godini su: organizacija pučkih misija; organizacija sastanaka treće godine 3D formacije (pisanje dnevnog reda sastanka i izvještaja nakon sastanka); osmišljavanje projektnog plana treće godine nakon pučkih misija i izrada evaluacija i prezentacija timu.

¹¹⁷ Skac.st. „3D“ na: <https://skac.st/3d/> (12. kolovoza 2023.).

Ostali zadaci koje imaju svi skupa su: sastanak s koordinatorom jednom mjesečno, pisanje izvještaja o radu na projektu koordinatoru projekta jednom mjesečno; organizacija team buildinga zajedno s koordinatorom projekta; odlazak na strategiranja i edukacije zajedno s koordinatorom projekta i organizacija izleta za sudionike. Ako dodde do podudaranja zadataka 3D formacije s nekim drugim zadacima, zadatke obavlja koordinator projekta¹¹⁸.

Program koji donosi na prvu godinu formacije glasi: „Jedan dan u tjednu, animatori dolaze pola sata prije susreta i okupljaju se na molitvu za taj susret, zajedno rješavaju nejasnoće oko radionica i dijele materijale za radionice. Također predavači dolaze ranije kako bi sve namjestili za predavanje. Susret započinje u 20:00h s predavanjem na određenu temu koja je navedena u planu radionica. Nakon susreta se sudionici dijele u prostorije te nastavljaju grupni rad. Svaka grupa ima svog animatora koji dobije radionicu. Grupni rad započinje i završava zajedničkom molitvom. Kroz prvu godinu 3D formacije se obrađuju većinom psihološke teme i na kraju godine, pet tema vezano za kreposti.

Program koji se odnosi na drugu godinu formacije glasi: Druga godina 3D formacije se sastoji od pripreme za duhovne vježbe, pohađanje Duhovnih vježbi sv. Ignacija te vikend odlučivanja za one koji nakon duhovnih vježbi imaju neku veću odluku. Priprema za duhovne vježbe se sastoji od pronalaženja načela Isusovačke duhovnosti i pisanja i dijeljenja vlastite autobiografije u grupama. Duhovne vježbe bi trebao davati svećenik Isusovačkog reda. Također u grupi polaznici mole Lectio Divina i dijele taj isti Lectio Divina sa svojim grupama. U drugom dijelu godine počinju duhovne vježbe. Prije samih duhovnih vježbi osim sudionika pripremaju se i pratitelji za praćenje u duhovnim vježbama. Duhovnik bira pratitelje na preporuku animatora i pratitelja na prošloj godini.

Program koji se odnosi na treću godinu formacije glasi: Treća je godina poziv na aktivno djelovanje. Treća je godina zamišljena tako da svaka osoba koja je završila prethodne dvije godine formacije nauči kako aktivno djelovati kroz konkretne zadatke. Važno je da se kroz treću godinu prođe Socijalni nauk Crkve, način izrade projekta te sama provedba i realizacija projekta¹¹⁹.

3.3. Cjeloviti odgoj, briga o sebi i evangelizacija

¹¹⁸ Skac Split, *3D formacija – Voditelj projekta*, skripta *ad usum privatum*, Split, 2021., 1-3.

¹¹⁹ Skac Split, *3d jest – 3d nije*, skripta *ad usum privatum*, Split, 2022., 2-3.

Cjeloviti odgoj i briga o sebi koji se protežu kroz 3D formaciju počinju od toga da se treba „dozvoliti sebi da budemo nesavršeni“. Slika koju postavimo o sebi pokazuje nam put za naš krajnji cilj – evangelizaciju. „Kada se uspoređujemo s drugima, čini nam se da su svi bolji od nas i da nikad nismo dovoljno dobri. Svatko od nas je jedinstven i nitko nije imao identičan put kao i ti, čak ni tvoj brat/sestra, tvoja obitelj. Upravo zato dopusti si biti kakav/kakva jesi i stalno promišljaj kako možeš biti bolja verzija sebe. Nije cilj biti savršen, cilj je što bolje upoznati sebe, svoje interese i potrebe te tome prilagoditi svoj put. Nadalje, ispravan put je biti realan prema sebi. Ponekad želimo puno više od onoga što su naše realne mogućnosti te što s obzirom na godine i osobine možemo. Pažljivo promišljaj koje kvalitete (osobine, vještine) imaš i koje bi ti mogle biti od pomoći u savladavanju raznih izazova i ostvarivanju ciljeva. Ukoliko si postaviš nerealne ciljeve, mogao bi se razočarati i osjećati bespomoćno. Ne zaboravi da je uvijek OK tražiti pomoć ako neki cilj prelazi granice onoga što misliš da možeš“¹²⁰.

Preko (ne)savršenstva i realne slike o sebi stvaramo i cjelovitu sliku o sebi koja uključuje naše ideje, ponašanje, misli i osjećaje, kao i duhovni i materijalni život. „U ovom području bitno je imati na umu da visoko samopoštovanje nije jamstvo zadovoljstva životom ili njegovom kvalitetom. Pojedina istraživanja govore, a što je posebice relevantno u kontekstu suvremenog društva, kako visoko samopoštovanje može imati i ne poželjne učinke (primjerice, povezanost s predrasudama i diskriminacijom u međugrupnim odnosima, sklonost pojedinca obrambenim reakcijama, samoopterećivanjem i prevelikom usmjerenosti na sebe, pristranost u kognitivnom procesiranju i dr.). Zato, pozitivna slika o sebi je važan zaštitni čimbenik za čiji je razvoj važno osnaživati kod djece i mladih, no i u tom procesu potrebno je biti u ravnoteži - njegovati njihov zdrav i pozitivan odnos prema sebi samima, ali i prema drugim osobama iz socijalnog okruženja“¹²¹.

Briga za duhovno zdravlje najčešće se očituje kroz Lectio Divina. „Lectio Divina je latinski izraz za Božansko čitanje, naziva se još i meditativno čitanje. To je drevni način molitve nad Svetim pismom. Četiri su osnovna koraka ili ljestve po kojima se penjemo tj. dolazimo bliže Bogu: čitanje nad tekstem sv. Pisma (lectio); meditacija tj. razmatranje ili preživljanje Božje riječi (meditatio); molitva tj. moj odgovor na Božju riječ (oratio) i kontemplacija tj. promatranje ili opažanje Božje prisutnosti (contemplatio). Lectio počinje polaganim i molitvenim čitanjem ulomka Pisma. Čitamo iščekujući s nadom, slušamo riječi

¹²⁰ Skac Split, „3d formacija – Dodatni sadržaj“, skripta *ad usum privatum*, Split, 2022., 1.

¹²¹ *Isto*, 3.

koje meni govore osobno i intimno. Za meditatio je važno da imam povjerenja kako me Duh Sveti doveo do mjesta u tekstu gdje mogu susresti Gospodina, tu se zaustavljam, ostajem i sada meditiram. Mogu izabrati neku riječ ili rečenicu koju ću ponavljati polagano i blago omogućujući im tako da se potočaju u moje srce i prodru u sve što jesam. Za oratio je važno da ću iznijeti sve ono što sam doživio uključujući moje osjećaje, misli, želje, kajanja. U ovome momentu otvoreno i iskreno govorim Gospodinu šta god mi je na srcu. Contemplatio u nekom trenutku znači da će moje molitve možda odgovarati u tišini i samo primati Božju ljubav. riječi nisu potrebne. Kontemplacija je Božji dar, u kojem se sam Bog daruje. Ja ne moram ništa – Bog ima inicijativu¹²².

Osim ovoga, postoji i model poučavanja duhovnog praćenja. „Začudo, može postojati otpor prema govorenju o vlastitom iskustvu Boga u duhovnoj pratnji. Često, druge stvari dođu u fokus – ideje, sumnje, nade, pitanja, snovi, uvidi i tako dalje – ali, iako možda u pozadini, ljudi također dolaze s iskustvima Boga - u molitvi, na poslu, kroz igru, u crkvi, pritajeno ili potpuno očigledno. Pratiteljev osnovni zadatak ostaje pomoći vježbenicima primijetiti i razviti susret s Bogom koji je već implicitan u njegovom ili njezinom iskustvu. U vrlo sažetom obliku ovo se može izraziti algoritmom ili receptom ili jednostavno modelom za duhovno vodstvo: slušaj što osoba govori; primijeti njegovo ili njezino implicitno iskustvo Boga; pomogni da to postane eksplicitno iskustvo Boga; ostani s tim i produbi ga, neka dođe u sadašnjost, neka se razvije i potakni da ono postane razgovorno¹²³.

Nakon gledanja i traženja prave slike o sebi, duhovnog praćenja, 3. godine formacije članovi i aktivni sudionici SKAC-a trebali bi biti spremni na veliki iskorak – evangelizacija. Trebali bi steći spremnost za izvršavanje Isusovog naloga da pođu diljem svijeta. „Unutar toga kreće se i onaj tko nastoji imati Boga u sebi, onaj koji se ne želi ograničiti biti umornim vjernikom, tko ne želi zamijeniti vjeru u Krista s humanošću, ili ne želi iscrpsti svoju rezervu ljubavi u strasti prema čovjeku. To se daleko ne negira, nego se obistinjuje u strasti i ljubavi prema Bogu¹²⁴. Rad na katehezi mladih, osnivanje SKAC-ovih projekata te 3D formacija koja dublje priprema osobu za navještaj Riječi Božje mogu se zaključiti sljedećom motivacijom: „Dobrota u riječima stvara povjerenje. Dobrota u mislima stvara dubinu. Dobrota u davanju stvara ljubav¹²⁵.

¹²² Skac Split, „3d: Priručnik za animatore“, skripta *ad usum privatum*, Split, 2022., 83.

¹²³ Robert R. Marsh, „Poučavanje duhovnog praćenja kao da je Bog stvaran“, (skripta), 2021., 3-5.

¹²⁴ Enzo Bianchi, *Paradoksi križa*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., 8.

¹²⁵ Župa sv. Andrije, „25 zrnaca mudrosti“, Split, 2016., 14.

ZAKLJUČAK

Današnje vrijeme je vrijeme velikih promjena, kako i sami vidimo. Velike promjene u evangelizaciji i katehezi mladih vide se u osnivanju udruge SKAC koja već godinama kroz svoje projekte brine o drugima. Kroz te projekte mladi upoznaju dobra i loša stanja te stvarnosti u kojima se nalaze naši bližnji. Kroz volontiranja, djela ljubavi i milosrđa članovi udruge SKAC uče se kako ostvariti puninu života i Kristov zakon. Dobrobiti koje udruga SKAC Split donosi su učenje mladih za novi način života, način koji je posvećen katehezi, evangelizaciji, ali i odvajanju svoga vremena za druge, a ne tražeći ništa za sebe.

Tako se u ovom diplomskom radu navode razni projekti, a najveća pozornost daje se 3D formaciji koja osobama pomaže u duhovnom sazrijevanju, odgoju, molitvi, sabranosti i spremnosti. Kateheza mladih koja se provodi kroz ovu formaciju ima nekoliko obilježja: prvo je odlazak mladih na hodočašća gdje mogu zahvaliti Bogu na svemu darovanom; drugo su izleti na koje mladi odlaze kako bi drugima svjedočili vjeru i pomagali im u duhovnom ili materijalnom smislu. To je ono što mlade ljude čini mladima, mijenja se način razmišljanja, promjena mjesta u kojima djeluju, znači promjenu u načinu komunikacije, shvaćanja vjere i odgoja u vjeri. Nadalje, dobrobiti koje proizlaze iz ove formacije vide se u organiziranju svetih misa za mlade ljude gdje se želi privući mlade da sve ono što rade rade na veću slavu Božju. Bitne stvari koje se u radu 3D formacije ne smiju zanemariti su i organiziranje zborova te različitih molitvenih susreta unutar ili izvan grada Splita.

Cilj ovoga diplomskog rada je bio pokazati kako katehete koji čine hijerarhiju Crkve slave u svojoj zajednici sakramente, uključuju sve vjernike, govore kako su vrata crkve za sve jednako otvorena te radosna srca pozivaju mlade laike da se uključe u svoju župnu zajednicu ili razne udruge koje promiču kršćanske vrijednosti. Najbolje nam to pokazuje primjer rada udruge SKAC u Splitu. Dobrobiti koje proizlaze iz udruge SKAC i 3D formacije pokazuju nam put prema nečemu novom i pozitivnom jer uključuje veliki broj mladih ljudi koji su zainteresirani za uključiti se u razne načine pomaganja i volontiranja. Također cilj ovoga diplomskog rada bio je i opisati kako za proces evangelizacije trebaju volja, želja, strpljivost, ustrajnost, a ponajviše djela ljubavi i suosjećanja za druge ljude u potrebi.

Na kraju, svrha ovog rada bila je pokazati kako ova udruga ima pozitivan put za rad u budućnosti, kako iz dana u dan sve više raste broj mladih ljudi koji žele ostvarivati Isusov poziv i poslanje. Kroz te mlade ljude vidi se da rad ove udruge uspješan te da treba nastaviti radosna srca prema naprijed ostvarujući nove projekte usmjerene za sve dobne skupine.

LITERATURA

IZVORI

Benedikt XVI., *Deus caritas est – Bog je ljubav. enciklika biskupima, prezbiterima i đakonima, posvećenim osobama i svim vjernicima laicima o kršćanskoj ljubavi* (25. prosinca 2005.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2016.

BIBLIJA, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018.

DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dekret o apostolatu laika, *Apostolicam actuositatem* (18. studenoga 1965.), u: *Drugi vatikanski koncil*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008.

DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dogmatska konstitucija o Crkvi, *Lumen Gentium* (21. studenoga 1964.), u: *Drugi vatikanski koncil*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Katekizam Katoličke crkve proglašen vlašću Ivana Pavla II.* (11. listopada 1992.), Glas Koncila, Zagreb, 1994.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Zakonik kanonskog prava proglašen vlašću Ivana Pavla II.* (25. siječnja 1983.), Glas Koncila, Zagreb, 1998.

Kongregacija za kler, *Pastoralno obraćenje župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve* (29. lipnja 2020.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2021.

Papa Franjo, *Christus vivit – Krist živi. Posinodska apostolska pobudnica svetoga oca Franje mladima i cijelome Božjem narodu* (25. ožujka 2019.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2019.

Papa Franjo, *Evangelii gaudium – Radost Evanđelja. Apostolska pobudnica biskupima, prezbiterima i đakonima, posvećenim osobama i svim vjernicima laicima o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu* (24. studenoga 2013.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2014.

Papa Franjo, *Fratelli tutti. Enciklika o bratstvu i socijalnom prijateljstvu* (3. listopada 2020.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2020.

PAPINSKO DJELO ZA CRKVENA ZVANJA, *Nova zvanja za novu Europu*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2020.

Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis*, Vatican, 2020.

KNJIGE

Bianchi, Enzo, *Paradoksi križa*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018.

Čondić, Alojzije, *Posebna pastoralna teologija*, skripta ad usum privatum, 2023.

Čondić, Alojzije, *Temeljna pastoralna teologija*, skripta preuzeta sa Merlina, ad usum privatum, 2023.

Ivančić, Tomislav, *Budni budite i molite*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018.

Maggiolini, Alessandro, *Temelji kršćanskoga života za mlade*, Verbum, Split, 2001.

Marsh, R., Robert, *Poučavanje duhovnog praćenja kao da je Bog stvaran*, (skripta), 2021.

Sušac, Miljenko, *Sustavni prikaz puta duhovnog rasta: Put prosvjetljenja*, (skripta), Zagreb, 2017.

Mijić, Zvonimir, *Temelji katoličkog odgoja djece*, Centar za kulturu Omiš, 2021.

SKAC SPLIT, Aristotel, *Nikomahova etika*, Zagreb, 1988.

SKAC SPLIT, *3d formacija - Dodatni sadržaj*, skripta ad usum privatum, Split, 2022.

SKAC SPLIT, *3D formacija – Voditelj projekta*, skripta ad usum privatum, Split, 2021.

SKAC SPLIT, *3d jest – 3d nije*, skripta ad usum privatum, Split, 2022.

SKAC SPLIT, *3d: Priručnik za animatore*, skripta ad usum privatum, Split, 2022.

SKAC SPLIT, *Najprije morate voljeti sebe*, skripta ad usum privatum, Split, 2022.

Tettamanzi, Dionigi, *Škola molitve*, Verbum, Split, 2004.

Zbor hrvatskih vjernika laika, *Obnoviti lice zemlje*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1993.

Župa sv. Andrije, *25 zrnaca mudrosti*, Split, 2016.

ČLANCI

Bissoli, Cesare, Prvi navještaj u prvoj kršćanskoj zajednici, u: *Kateheza*, 31 (2009.) 2, 112 – 123.

Bozanić, Anton, Evangelizacija i sadašnja nova evangelizacija, u: *Obnov. život*, 53 (1998.) 2, 141.-150.

Parlov, Mladen, Neke značajke obiteljske duhovnosti, u: *Služba Božja*, 54 (2014.) 3/4, 293-306.

Peračković, Krešimir, Pokret katoličke udruge mladih Istre – struktura, motivi i iskustva članova, u: *Institut društvenih znanosti*, Istra, 10 (2001.) 1, 127-138.

Šimunović, Milan, Župna kateheza – Kateheza zajednice, u: *Diacovensia*, 18 (2009.) 2, 257-277.

IZVORI NA MREŽI

<http://skac.st/3d/> (viđeno: 8. kolovoza 2023.).

<http://skac.st/agenti-dobrote/> (viđeno: 4. kolovoza 2023.).

<http://skac.st/misa-mladih/> (viđeno: 4. kolovoza 2023.).

<http://skac.st/o-nama/> (viđeno: 1. kolovoza 2023.).

http://skac.st/wp-content/uploads/2021/06/Skac_St-Vizija-i-aktivnosti-2018-2019.pdf
(viđeno: 1. kolovoza 2023.).

<http://skac.st/wp-content/uploads/2022/09/Izvjestaj-o-radu-2020..pdf> (viđeno: 1. kolovoza 2023.).

<http://volonterski.skac.st/> (viđeno: 2. kolovoza 2023.).

<http://volonterski.skac.st/o-nama/> (viđeno: 2. kolovoza 2023.).

<http://volonterski.skac.st/o-volonterstvu/> (viđeno: 2. kolovoza 2023.).

<http://volonterski.skac.st/projekti/72-sata-bez-kompromisa/> (viđeno: 5. kolovoza 2023.).

https://hr.wikipedia.org/wiki/Studentski_katoli%C4%8Dki_centar#:~:text=Studentski%20katoli%C4%8Dki%20centar%20u%20Zagrebu%202001.%20godine%20je,%C5%BEivotne%20izazove%20i%20tako%20doprinijeti%20izgradnji%20hrvatskoga%20dru%C5%A1tva
(viđeno: 1. kolovoza 2023.).

<https://skac.st/3d/> (viđeno: 12. kolovoza 2023.).

<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=18687> (viđeno: 29. srpnja 2023.).

<https://www.pastoralmladih.hr/sites/default/files/dokumenti/Kateheza%3A%20Kako%20pripremiti%20katehezu%20za%20mlade%3F.pdf> (viđeno: 8. kolovoza 2023.).

<https://www.studentski.hr/studenti/vijesti/iz-skac-a-pozivaju-na-novu-sezonu-3d-formacije-otvorene-prijave> (viđeno: 8. kolovoza 2023.).

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, Zlata - Katarina Šućur, kao pristupnik za stjecanje zvanja magistra teologije, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo moga vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, _____

Potpis

ABSTRACT

The Catholic Church has always focused on its mission, evangelization and catechesis. Throughout history, it has developed and changed approaches to prepare the young and the old to carry out the Mission Jesus Christ left. The young, looking for the right path of faith, can find it within their families, Catholic associations, priest's work and commitment to parish community engagement. The clergy and catechists should guide and teach them proper evangelization, which is the subject of this thesis.

The introduction elaborates on the kerygma and the first proclamation, manifested in the lives of the first people and the present day. The second section deals with the Student Catholic Center Split (SKAC), which familiarizes young people with volunteering and helping; its entire work follows biblical examples. All Center projects target the teaching of Christian values and virtues. The third section describes the Center's most important 3D formation project (3S Soul, Spirit, and Socialization formation), which helps young people empower their soul, spirituality and social engagement. All aspects of this formation focus on spiritual growth and the Gospel.

Keywords: *catechesis, kerygma, Catholic associations, formation, Gospel*